

ЯНГИ ЙИЛИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

Kuch - bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган 2000 йил 1 январь, шанба Баҳоси сотувда эркин нархда № 1 (7197)

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Азиз юртдошларим, кадрдонларим!

Катта ҳаяжон ва орзу-умидлар билан кутаётган Янги йилимизнинг кириб келишига санокли дақиқалар қолди.

Барчамизнинг қалбимиз пок ва ёруғ ниётлар билан тўлиб турган мана шу файзли, шуқуҳли лаҳзаларда юртимизга кириб келаётган Янги йил билан сиз, азизларни самимий қутлашга ижозат бергайсиз.

Инсон зоти бор экан, бундай пайтда ўз турмуши, оиласи, Ватани ҳаётида шу ўтган даврда рўй берган воқеаларни, амалга оширилган ишларни сарҳисоб қилади.

Шу маънода тарихга айланиб бораётган 1999 йил мамлакатимиз, халқимиз учун хайрли бўлди. Заҳматкаш ва бунёдкор халқимиз меҳнати туйғули иқтисодий-ижтимоий тараққиётимизда, давлатимизнинг куч-қудратини, халқаро майдондаги обрў-эътиборини ошириш йўлида, хонадонларимиз, юртдошларимизнинг турмуши ва рўзғорида — кундалик ҳаётимизнинг барча соҳаларида сезиларли ўзгаришлар юз берди.

Юртимиз, шаҳар-қишлоқларимиз кундан-кунга обод бўлиб, қиёфаси гўзаллашиб, чирой очиб бормоқда. Замонавий иншоотлар, улкан қурилишлар, янги-янги корхоналар мамлакатимиз салоҳиятини янада кучайтирмоқда.

Олиб борилаётган ислохотларимиз самараси ошмоқда, мулкдорлар сафи кенгаймоқда, одамларимизнинг тафаккури ва дунёқарашида, меҳнатга муносабатиде салмоқли ўзгаришлар қарор топмоқда.

Ўтиб бораётган йилда ҳам азалий миллий қадриятларимизни тиклаш, буюк аجدодларимиз меросини эъзозлаш, маънавий ҳаётимизни юксалтириш борасида кўпгина ижобий ишлар қилинди.

Халқимиз тафаккурининг бебаҳо ёдгорлиги бўлган "Алпомиш" достонининг 1000 йиллиги, мамлакатимизнинг ватанпарвар ва жасур ўғли Жалололдин Мангуберди таваллудининг 800 йиллиги тантаналари, улуғ боболаримизнинг муқаддас қадамжоларини обод қилиш, уларнинг қутлуғ саналарини нишонлаш эзгу ва савобли ишларимизга муносиб ҳисса бўлиб қўшилди.

Бизнинг таянчимиз ва суюнчимиз, қувончимиз ва гуруримиз бўлган ёш авлодни муносиб ворисларимиз этиб тарбиялашга қаратилган Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш борасида салмоқли қадам қўйилди.

Биз ўтиб бораётган йилни яхши ниёт билан Аёллар йили, деб эълон қилган эдик. Биз учун энг азиз,

энг мўтабар бўлган оналаримиз, опа-сингилларимиз, суюкли қизларимизнинг кадр-қимматини ошириш, уларнинг ҳаётини чарогон этиш, оғирини енгил қилишдек хайрли ишларимиз Янги йилда ҳам албатта давом этади.

Бу масала давлатимиз сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолаверади.

Азиз дўстларим, биродарларим!
Ўтган йил юртимизнинг тинчлиги ва осойишталиги, бегубор осмонимиз биз учун нақадар бебаҳо эканини яна бир бор англаш ва қадрлашга даъват этган йил бўлди.

Осуда ҳаётимизга раҳна солишга уриниб кўрган, гаразли ва мудҳиш мақсадларини амалга ошириш учун хуруж

қилган, ёвуз кучлар ўзининг қора ниятига етолмади.

Халқимизнинг келажака — танлаган йўлимизнинг тўғрилигига, эркин ва озод ҳаёт қуриш, Ватанимизни обод, қилиш, адолатли фуқаролик жамияти барпо этишдек олий мақсадимизга бўлган ишончи янада ортди.

Одамларимизнинг мана шундай олижаноб умид ва ниётлари қатъийлигини Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларга бўлиб ўтган сайловлар яққол тасдиқлади.

Халқимизнинг ана шу азму қарорини, ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришларга ишончини мен шу кунларда барча вилоятларимизда бўлиб, муҳтарам юртдошларим билан учрашганимда яна бир бор ҳис этдим.

Қадрли дўстлар!

Ватанимиз XXI асрга интилмоқда, халқимиз яқин ва узоқ кўшнаримиз билан ҳамжиҳатликда муносиб ва фаровон ҳаёт қуриш, юртимизда тинчлик, барқарорлик ва осойишталикни янада мустақамлашни ўз олдига энг улуғ мақсад қилиб қўймоқда.

Янги йилни биз Соғлом авлод йили, деб эълон қилдик.

Бунинг негизда, аввало, миллатимиз ва халқимиз истиқболини, барчамизнинг, мана шу муқаддас юртда яшаётган ҳар бир инсон ва ҳар қайси оиланинг орзу-умидларини кўраимиз.

Бунинг замирида буюк мақсадларимизнинг асосий шартли бўлиши ўсиб келаётган ўғил-қизларимизни ҳар томонлама соғлом қилиб улғайтириш, замонавий билимга, ўз мустақил фикрига эга бўлган, иймон-эътиқодли авлодни вояга етказиш каби эзгу ҳаракатларни кўришимиз даркор.

Мен мана шу ҳаяжонли дақиқаларда бир ҳақиқатни такроран айтмоқчиман: *бугун қилаётган барча эзгу ишларимизнинг асосий мақсади — Ватанимизнинг озодлиги, кўпмиллатли халқимизнинг омонлиги, юртимизнинг равнақи, мана шу муқаддас заминимизда яшайдиган ҳар бир оила ва инсоннинг бахт-саодати-дир.*

Муҳтарам ватандошларим!

Янги йилда ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, оилангизга тинчлик-хотиржамлик, хонадонларингизга қут-барака, тўкин-сочинлик тилайман.

Янги — 2000 йилнинг қадами қутлуғ, саодатли келсин! Кўнглингиздан кечаётган жамики эзгу орзу-умидларингиз рўёбга чиқсин!

Янги йил барчамизга муборак бўлсин!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Устоз
муқаддас
тушунча
3-бет

Оққан
дарё
оқаверади
5-бет

ПРЕЗИДЕНТ СОВҒАЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Юртимизда янги йил арафасида улкан арча атрофида меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва эҳтиёжманд оилалар фарзандларига Президент совғаларини улашиш анъанага айланиб бормоқда.

29 декабрь куни пойтахтимиздаги муҳташам Халқлар дўстига саройида шундай тантана бўлиб ўтди. Тадбирга Тошкент шаҳри ва вилояти, Сирдарё, Жиззах вилоятларидаги меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари, эҳтиёжманд оилалар фарзандлари таклиф этилди. Бу ерда уларни Қорбобо, Қорқиз каби эртақлар қахрамонлари кутиб олди.

Болаларни тотувлик, биродарлик, яхшиликни улуғлашга чорлов-

чи ва турли ажойиб-ғаройиб воқеаларга, шўх-шодон кўшиқ ҳамда рақсларга бой "Президент арчаси" байрамга "Томоша" болалар фольклор театр студияси, таниқли эстрада юлдузлари алоҳида қувонч бағишлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Н.Жўраев, Бош вазир ўринбосари Х.Кароматов болажонларни янги йил билан қутлаб, уларга Президент совғаларини топширди.

Л.СУВОНОВ,
ЎЗА мухбири.

Бухоро шаҳридаги вилоятларро ихтисослашган меҳрибонлик уйида 86 нафар ногирон, ота-она-

сиз болалар тарбияланади. Уларнинг саломатлиги йўлида ҳукуматимиз алоҳида ғамхўрлик қилмоқда. Яқунланаётган йилда ушбу меҳрибонлик уйига 20 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланди. Бу ерда арча байрами ғоят қувончли ўтди. Болаларга Президент совғалари топширилди.

Вилоятдаги 20 дан кўпроқ муассаса — болалар уйларига, болалар санаторийси, ногирон болалар реабилитация марказлари, мактаб-интернатлар тарбияланувчиларига ҳам Президент совғалари топширилди.

(Давоми 2-бетда)

Гулистоннинг
энг гўзал
иншооти
6-бет

Математика
дарсида
эртақ
10-бет

Уқувчиларга ёшлигиданоқ она тилини ургатиш, шуур ва онгига сингдириш орқали она тилига, юртига, уз миллатига муҳаббат руҳида тарбиялаш бугунги педагогикамизнинг энг муҳим масалаларидан биридир. Она тилини ургатиш — бу фақат шу фан юзасидан тулик маълумот, билим беришнинг ўзига эмас. Тил ургатиш унинг қонуниятларини, оҳанг ва кун маънолигини, буюк ва жилоларини англаш, сузни жойида тўғри ишлаш ва суз орқасида турган тушунча, қараш, сазмунни илгаш орқали ана шу сузларнинг ясалишига туртки, асос берган теварак-атрофни, борлиқни, она-табиатни, юрт жамолини англаш, ҳис этиш ва унга муҳаббат қуйиш дегани ҳам. Сузлар борлиқ, ҳаёт, коинотнинг инъикоси экан, демак тил урганувчи ҳам суз орқали ана шу нарсаларни англаши табиийдир. Биз уқувчиларга фақат тилнинг узини ургатмаймиз, тил орқали коинот, борлиқ, миллий тафаккур тарзимиз ҳақида ҳам тасаввур берамиз. Уқувчи тил қонуниятларини табиат ва борлиқ билан уйғун ҳолатда урганса, у табиатга, коинотга, борлиққа ҳурмат руҳида тарбияланади. Биз қуйида тақлиф қилаётган синтаксисда гап булақларини шартли белгилар билан уқувчиларга ургатиш усули уч йилдан буён 5—9-синфларда синаб келинаётган ва яхши самара берган усул булиб, асосий мақсад шартли белгилар орқали тил қонуниятларини уқувчи онгига осонроқ, тушунарлироқ сингдиришга қаратилган. Бироқ бу усул кузланган мақсаднинг фақат бир жиҳати. Бу услуб яна уқувчида образли тафаккурни шакллантириш, борлиқ, коинот, инсон муносабатларини уйғун ҳолатда тасаввур қилиш борасида ҳам яхши самара берди. Энг муҳими, биз утказган тажрибалар шуни курсатадики, гап булақларини шартли белги асосида урганган уқувчиларнинг, шартли белгисиз, мавжуд ва маълум методика асосида урганган уқувчилардан ҳам онг, ҳам борлиққа ижодий муносабатда булиш борасида анча устунлиги сезилади. Чунки, синтаксиснинг гап булақларини шартли белгилар асосида ургатиш дастлаб уқувчига тил қонуниятларини соддароқ, осонроқ, эса қоладиган шаклда тушунтирсада, бироқ барибир уқувчидан бу белгилар мустақил фикр, тасаввур талаб қилади. Уқувчининг тасаввур кенгайиши эса унинг онгига таъсир қилади, мустақил фикрлашга ургатади. Аслида шартли белгилар атрофимизни ураб турган борлиқнинг рамзлари булиб, бу рамзлар уртасидаги, борлиқдаги муносабат, уйғунлик тил қонуниятлари уртасидаги уйғунлик билан бир хилдир. Уқувчи тил қонуниятларини куз олдидаги борлиқ асосида тасаввур қилса, мавзуни англаши, узлаштириши жуда осон кечади ҳамда мавзуга ўзи эркин ёндаша бошлайди. Қуйида мен уз тажрибамни умумийроқ тарзда тушунтиришга ҳаракат қиламан. Зеро, синтаксиснинг энг мураккаб соҳаларига шартли белги асосида ургатиш, мураккаб мисолларни ҳам шартли белги билан бемалол ифодалаш мумкинлигини мен уз

тажрибамда кўрдим.

Куриб турганимиздай, унда эга қуёш шаклида. Чунки, қуёш борлиқдаги тирикчиликнинг асоси, барча нарса қуёшга интилиб яшайди, қуёшсиз на табиатда, на коинотда ҳаёт мавжуд. Демак, қуёш гап булақларидаги эганинг рамзи, шартли белгиси булишга ҳар жиҳатдан муносиб. Барча сайёралар қуёш атрофида айлангани, маълум маънода ёруғликка, қуёшга бўйсунгани каби гап булақлари ҳам бош булак — эгага бўйсунгани ва тобе булади. Бош булаксиз эса гап бўлмайди.

Демак, қуёш ва эга уртасида мантикий ухшашлик мавжуд. Агар уқувчига эгани қуёш шаклида тасаввур қилдира олсак ҳамда қуёшнинг борлиқдаги вазифасини тушунтира олсак, уқувчи эганинг гап булақларида турган урнини яққолроқ тасаввур қилади ҳамда бу шартли белгини, унинг вазифасини эсдан чиқариши, адашиши мумкин бўлмайди. Масалан: «Карим китоб ўқиди» гапидаги «Карим» сузи, яъни эганинг урнига қуёш шаклини қуйиб тушунтирсак, уқувчи эгани ва унинг вазифасини тушуниб олиши осон кечади.

Кесимнинг рамзий белгиси қилиб Ер шаклини танладик. Чунки, ер қуёш атрофида айланади. Қуёшдан

Tajriba, sinov, natija

да аждодларимиз учбурчакни мустақамлик,

кунайиш рамзи сифатида қабул қилган. Учбурчак бурчакларни тулдирувчи асосий узак бурчак. Воситали ва воситасиз тулдирувчилар рамзи сифатида биз учбурчакларни — учлари икки тарафга қараган шартли белгини қўладик. Тулдирувчи худди учбурчакнинг асл рамзи каби кесимга мустақам боғланган булак. Уқувчи учбурчакнинг рамзини тушунса ёки унга тушунтирилса, гап булақларидаги тулдирувчининг вазифасини яққолроқ тасаввур қилади. Агар тулдирувчини ифодаловчи булақлар бир-бирига бирлашса, Ер рамзи ичидаги ромб рамзига айланади. Шу сабабли, тулдирувчининг учбурчак шаклида қўлланиши уқувчига вазифани тушунтиришни осонлаштиради.

Аниқловчига эса биз ярим ой шаклини, изоҳловчига бутун ой шаклини танладик. Сифатловчи аниқловчига ойнанинг дастлабки куни, қаратқичли аниқловчига Ойнанинг охири кунидаги шаклини олдик. Изоҳловчи эса тулиной шаклида. Маълумки, Ой Қуёшдан нур олади. Бундан ташқари Ойга қараб кунларни, ойларни, йилларни аниқлаймиз. Аниқловчи ҳам гап булақларида асосан эга

СИНТАКСИСДА ШАРТЛИ БЕЛГИ

сунг ер инсон учун, тириклик учун асосий сайёра, унда ҳаёт, кураш, тарих давом этади. Инсон шу заминда яшайди ва фаолият курсатади. Ер сайёраси кислород — ҳаво шаклида булиб, уртасидаги ромб тирикликни билдиради. Агар ер булмаса қуёшнинг қудрати, ҳаётбахш вазифаси билинмайди. Қуёш ва ер уйғунлиги ҳаётнинг асосидир. Гап булақларида ҳам эга ва кесимсиз гап тузиб бўлмайди. Гап ҳар қандай ҳолатда икки бош булак иштирокида ҳосил булади. Қуёш ва Ер рамзи гап булақларида бош булақлар вазифасига мос тушади. Масалан: «Қуёш чиқди». Бу гап шартли белгида шундай ифодаланади:

Агар уқувчини ана шу бош булақларнинг шартли белгисига ургата олсак, унда уқувчи бу булақларнинг гапдаги вазифасини илғаб олиши осонроқ кечади.

Усулдан кўзда тутилган мақсад ҳам тил қонуниятларини осонроқ тушунтириш ва тўғри тасаввур беришдир. Қуёш ва Ер рамзи ҳар жиҳатдан эга кесим вазифасини эслатиб туради. Зеро, борлиқда барча нарса, жумладан, тил қонуниятлари ҳам коинот қонуниятларининг инъикоси сифатида майдонга чиқади.

Энди бош булақлардан сунг иккинчи даражали булақларнинг шартли белгисини топиш зарур булади. Жадвалда курсатилган учбурчак Ер рамзи ҳисобланган кесим белгиси ичидаги ромбнинг ярмидир. Учбурчак — мустақамлик рамзи. Қадим-

(Қуёш рамзи)ни аниқлаб келади. Масалан: «Ёқимли шамол эсмоқда».

Ушбу гапда «ёқимли» сузи, яъни сифатловчи аниқловчи эга (шамол)ни аниқлаб келаяпти. Тўғри, аниқловчи тулдирувчи ва ҳолни ҳам аниқлаб келади. Бироқ у эгага тобе булади. Тулдирувчи ҳол билан фақат иккинчи даражали булак сифатида муносабатда булади.

Ҳол эса гап булақларида иш ҳаракатнинг ҳолатини, урнини, пайтини билдириб келади. Шу сабабли биз унга шартли белги қилиб тўртбурчакни танладик. Тўртбурчак — макон рамзи, борлиқнинг тўрт тарафини, шу макондаги ҳаракатнинг даражасини, меъёри, оқибатини ўзида мужассам этади. Биз ҳолнинг булақларига қайси ҳол бўлса уша ҳолнинг бош ҳарфларини тўртбурчак ичига ёзишни маъқул деб ҳисобладик.

Куриб чиққан шартли белгилар шунинг билан характерланадики, уқувчи бу белгилар вазифасини тушунгач, мавзу ҳақида мустақил тасаввурга эга булади. Мавзуни ўзи тасаввур қилади: ўзи мустақил ечишни урганади. Бошқа томондан эса бу белгилар уқувчига формула шаклида берилса, тушунтирилса, уқувчига мавзуни янада мустақил урганиш имконини беради.

Масалан, уқувчига шундай белгилар формуласини бериб, гап тузишни талаб қилиш мумкин.

Бироқ бу формулаларга утгунча шартли белгиларни уқувчиларнинг ёшини, синфини эътиборга олган ҳолда уларга яхшилаб тушунтириш, мустақил ишлаш куникмасини пай-

до қилиш зарур булади. Мазкур усулдан тестлар тузишда, турли топшириқлар беришда фойдаланиш мумкин. Шартли белгилар уртасидаги мантикий боғланиш гап булақларидаги мантикий боғланишга асос булади. Бу усулда ҳар бир гап булақлари ва уларнинг шартли белгилари уқувчиларга амалий машғулот ва кургазмали қуроллар билан тушунтириб борилади. Ҳар бир белгининг маъноси ва гап булақларини ифодалаб келгандаги вазифасини уқувчиларга эстетик завқ бағишлайдиган, уларда катта қизиқиш ва ҳавас уйғотадиган турли хил ҳаётий жараёнларни мисол келтириш орқали тушунтириш зарур булади. Бундай усулда уқувчи нафақат синтаксисни, балки бошқа фанлар ҳақида ҳам маълумот олади ва бу соҳаларни мустақил тасаввур қиладиган булади. Синтаксисни ўқитиш методикаси ҳақида кўп методлар, шубҳасиз, самарали, синалган методлардир. Биз бу методларни инкор қилмаган ҳолда, уз усулимизни тақлиф қилдик. Бу усулнинг энг аҳамиятли томони фақат ўқитувчи эмас, уқувчи ҳам мавзу устида бош қотириши, изланиши талаб қилинишидир. Агар уқувчи мавзуни ва белгиларни фақат ёдласа, унда бу усулда дарс ўтиш узини оқламайди. Уқувчи ёдлаши эмас, тасаввур қилиши, мустақил ёндашиши, мавзуни англаб олиши шарт. Бунинг учун уқувчига шартли белгилар асосида жонли мисоллар орқали гап булақлари орасидаги боғланишни тушунтириш осон кечади. Бу белги асосида дарс ўтишнинг қандай афзал жиҳатлари бор? Бу саволга уч йиллик тажрибадан келиб чиқиб, қуйидагиларни курсатиб ўтиш мумкин. Биринчидан: уқувчи бош булақлар ва иккинчи даражали булақлар ҳақида яққол тасаввурга эга булади. Иккинчидан, гап булақларини тасаввур қилиш баробарида суз бирикмасини, сузларнинг бирикиш усуларини тушуниши, англаши осонлашади. Гапда нечта гап булагига бор, сузлар қай усулда бирикапти, қандай вазифани бажариб келаяпти деган саволга, белгиларга қараб уқувчи осон тасаввур қилади. Учунчидан: бош булак ва иккинчи даражали булақларни ифодаловчи шартли белги тагига хоҳлаганча гап тузиш мумкин. Демак, уқувчи мавзуни яққол тасаввур қилиши, унга мустақил ёндашиш имкони яралади.

Гап булақларини шартли белгилар асосида ургатишни мен уз ҳамкасбларим эътиборига ҳавола қилишни маъқул кўрдим. Газета имкониятини кўзда тутиб, белгилар, мисолларни бирмунча қисқартириб беришга тўғри келди. Агар ҳамкасбларимизда қизиқиш туғилса, мавзуни яна давом эттирамиз.

Раззоқ ХОЛМУРОДОВ
Кашқадарё вилояти
Нишон тумани,
Қодир Бахши Раҳимов
номидаги
29- мактабнинг 1-тоифали
ўзбек тили ва адабиёти
ўқитувчиси

Milliy dastur — amalda

КАТТА МАҚСАД САРИ

Мамлакатимизда тамоман янги ўрта махсус, касб-хунар таълимини ташкил қилиш, юқори малакали ўрта бўғин мутахассисларини тайёрлаш мазмунини янгидан шакллантириш бугунги кун талабидир. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» ушбу мақсад йўлидаги ишларимизга хизмат қилаётганлиги аниқ. Бугун республикамизнинг барча вилоятларида Миллий дастур чечаклари ҳисобланган янги турдаги таълим муассасалари — академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари ўз фаолиятларини бошламоқда.

1999 йил мамлакатимизнинг барча жойларидаги каби таълим соҳасидаги туб ислохотларни босқичма-босқич амалга оширишда Сирдарё вилояти маорифчилари учун ҳам қизғин давр бўлди.

Янги ўқув йилида Сирдарё вилоятида ҳам бир неча касб-хунар коллежлари ҳамда академик лицейлар янгидан қайта қурилиб, фойдаланишга топширилди.

— Янги лицей ва коллежларнинг очилиши,— дейди вилоят ўМҚХТ бошқармаси бошлиғи Халил Тўраев,— бу катта мақсаднинг сиртки кўриниши ҳолос. Унинг мағзини таълим-тарбия жараёнининг қай даражадалиги белгилаб беради. Янги касб-хунар юрларида таълим жараёнини ҳам тубдан замонавий услубга кўчирмай туриб, зиммадаги вазифани ҳал этиб бўлмайди. Бу борада вилоятдаги ҳар бир лицей ва коллежлар энг замонавий ўқув куроллари, ускуна ва жиҳозлар билан таъминланмоқда. Барчасида телестудия, лингафон, компьютер синфлари, телевизиталар ва махсус фанлар лаборатория-ўқув хоналари мавжуд.

Бошқарма бошлиғининг таъкидлашича, вилоятда янги ташкил этилаётган лицей, коллежларга педагог ва муҳандис-педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш йўлга қўйилган. Мавжуд ўқув юрларининг педагог кадрлари аттестациядан ўтказилиб, малакалари оширилмоқда. Шу йилда вилоятдан 83 нафар ўқитувчи пойтахтдаги ўМҚХТРИда, 33 нафари эса Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университетидан, 3 нафари «Устоз» жамғармаси орқали АҚШ, Англия ва Кореяда малака ошириб келишган.

ГУЛИСТОННИНГ ЭНГ
ГЎЗАЛ ИНШОТИ

Шу йил сентябрь ойида ўз фаолиятини бошлаган Гулистон давлат университети қошидаги академик лицей ўқувчиларга табиий фанлар, аниқ фанлар, ижтимоий-гуманитар, иқтисодиёт, хорижий филология каби жами 5 та йўналиш бўйича таълим-тарбия бермоқда. Ҳозир бу ерда вилоятнинг турли шаҳар, туманларидан келган 225 нафар ёш йигит-қизлар таҳсил олишмоқда. Лицейнинг дастлабки гишти 1998 йилда қўйилганлигига қарамадан, ушбу янги қурилиш «Сирдарё фуқаро саннат қурилиши» ҳиссадорлик жамияти қурувчиларининг алоҳида жонбозлиги туфайли бор-йўғи 1 йил ичида яқунланди.

Лицей биносини кўздан кечирар экансиз, шаҳар кўркига кўрк қўшаётган ушбу масканининг ҳозирги замон талабига тўлиқ жавоб берувчи, жаҳон андозаларига мос равишда қурилганлигининг гувоҳи бўласиз. Лицейнинг кенг ва ёруғ фойеси, коридорларнинг кенглиги, ўқув хоналари ҳамда лабораторияларнинг шинам, ўз йўналишига қараб юқори дид билан безатилганлиги киши дилини яйратади. Айниқса, 300 ўринга мўлжал-

ланган замонавий мажлислар зали, спорт зали, очиқ ҳаводаги спорт мажмуи, 400 ўринли ошхона, 300 ўринли ётоқхона — буларнинг барчаси жаҳон стандартларига мос келадиган, барча қулайликларга эга бўлган иншоотлардир.

— Лицейимизда ўқувчиларнинг чуқур билим олиши, мазмунли дам олиши, соғлигини тиклаш ва соғломлаштириши учун барча шароитлар мавжуд,— дейди академик лицей директори Саме Саматов.

Мақсадимиз — ёшларга чуқур билим бериш, уларни Ватанга садоқатли қилиб тарбиялаш, бутун олган билимларини Ўзбекистон равнақи учун сарфлашга чорлашдир. Келгусида битирувчиларимизнинг 100 фоизи олий ўқув юрларига киришига ишонимиз. Бунинг учун мавжуд барча қулайликларга қўшимча тарзда ҳар куни дарсдан сўнг мустақил дарслар уюштирилмоқда. Шунингдек, ўқувчиларимиз учун 17 та фан тўғрисидаги ишламоқда. Таълим муассасамизда ҳафтанинг душанба куни «шанбалик», сешанба, chorshanba, пайшанба кунлари «тўғарак», жума — «тадбирлар» ва шанба куни «озодалик» кунлари ҳисобланади.

Лицейимиз қосидан 8 гектар боғ ажратилган. У ерга яқинда 3,5 минг туб мевали ва манзарали дарахтлар эқдик. Ўқувчиларимиз куз кунлари саримсок,

пиёзларни экиб бўлишди. Эрта баҳордан эса картошка, қарам ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари етиштирилади. Бу эса лицей ошхонасидаги озик-овқат маҳсулотларини арзонлаштиришга замин яратади.

Авлоддан-авлодга ўтиб келаётган кадрларимизни тиклаш борасида асосий қилинаётган ишлардан бири — бу ерда I-курс ўқув дастурига қўшимча тил бойлиги курсининг киритилишидир. Ўқувчилар ушбу курсда она тилининг нақадар бой эканлиги, қадимдан келаётган расм-русум, удумларнинг тарбиявий жиҳатларини ўқиб-ўрганмоқдалар.

— Келажакда ҳуқуқшунос бўлмоқчиман,— дейди ижтимоий-гуманитар йўналиши I-курс талабаси Гулмира Фаниева.— Бу ерда ўқитувчиларимизнинг аксарияти университетдан бўлганлиги учунми, гоҳо ўзимни олийгоҳ талабасидек сезаман. Дарсларимиз ҳам мактабдагидек эмас, жуфтликда, 80 минут давом этади.

БЎЛАЖАК НУРЧИЛАР
ДАРГОҲИ

— Ўқув юртимизда ўзига хос ноёб касб эгалари тайёрланадики, бу бизни ҳам фахрлантиради, ҳам масъулият билан ишлашга ундайди,— дейди яқиндагина реконструкциядан чиққан Ширин энергетика касб-хунар коллежи директори Карим Султонов.— Иссиқлик электр станциялари учун ўрта махсус маълумотли кадрлар тайёрлаш бўйича мамлакатда ягона ҳисобланган ўқув юртимиз шу йилдан коллежга айлантирилганлиги масъулиятни

янада оширди, десам муболаға бўлмайди. Биз энди нафақат бутунлай қайта янгиланган бинога, номи янгиланган ўқув юртига, балки таълим-тарбия жараёнини бутунлай замонавий ускуна ва жиҳозлар асосида мукамал олиб бориш имкониятига ҳам эга бўлдик.

Бу йил мазкур коллежда 5 та мутахассислик бўйича 591 нафар талаба ўқимокда. Янгидан 2 та мутахассислик бўйича бўлимлар очилди. Булар — автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш, бухгалтерия ҳисоби бўлимларидир. Яна шуни ҳам таъкидлаш керакки, ушбу соҳа мутахассислари тор доира билан чегараланиб қолишмайди. Масалан, бухгалтерия ҳисоби йўналиши бўйича мутахассислар бюджет ташкилотидан, ўрта ва кичик корхоналарда, қишлоқ хўжалиги корхоналарида ҳам ишлай олиш малакасига эга бўлишади.

Албатта, коллеж бўлгач, бу ерда ўқув дастурлари ҳам ўзгарди. Энг замонавий ўқув дастурлари, ускуна ва жиҳозлари ўрнатилди. Коллежда жами 55 та компьютердан иборат 2 та синфхона бор. Ҳар бири 3,5 миллион сўмлик 3 та «Мультимедиа» ўқитишнинг техник воситаси ўрнатилган. Барча ўқув хоналарида телевизор бор. Улар коллеж телестудияси орқали бошқарилиб, ўқитишда зарур бўлганма воситасини бажаради. Бундан ташқари «видеонигоҳ» воситаси ҳам хоналарга ўрнатилган. Чет тилини ўқитиш учун 2 та хона лингафон билан жиҳозланган. Физика ва кимё фанлари хоналари ҳам зарур ускуна ва жиҳозлар билан таъминланган. Яна бир қатор ихтисосликлар бўйича ўқув лабораториялари, махсус жиҳозли синфхоналар мавжуд. Яна бир далилни таъкидлаш лозимки, бу ерда мамлакатда ягона энергопультларни бошқарув ўқув-машқ ускунаси мавжудки, бу айнан шу соҳага мутахассислар тайёрлаш ва малакаларини оширишга самарали хизмат қилмоқда.

— Мавжуд барча воситаларимиз ва педагогика жамоамиз мақсади ўқувчи-талабаларни ижодий салоҳиятли, янгича фикрлайдиган, руҳан тетик, қатъиятли, зарур бўлган тақдирда касбини ҳам ўзгартира оладиган даражадаги эпчиллик ва доимий сафарбарлик қобилиятига эга бўлган мутахассисларни, бир оғиз сўз билан айтганда, янги замон кишиларини тайёрлашдир,— дейди Карим Султонов.

Коллеж раҳбарининг таъкидлашича, педагог ва муҳандис-педагог кадрлар малакасини ошириб боришга эътибор катта бўлаяпти. Ўқитувчилар томонидан дарслик, ўқув дастурлари, услубий қўлланмалар таржима қилиниб, давлат тилида chop этилмоқда. Уларнинг ҳар бир ижодий интилиши ва хизмати тегишли тарзда моддий рағбатлантирил-

моқда.

Коллеж 31 та фан хоналари, 19 та лаборатория, устакхона, 21 мингдан зиёд китобга эга кутубхона, ошхона, ўқув биноси, ишлаб чиқариш биноси, қишки спорт ва мажлислар залига эга. Ўқитувчилардан Х.Худойкулов, М.Мирзахолов, С.Отакулов, Т.Аҳмедов, Р.Қаюмовлар ишда ташаббускорлик кўрсатиб, катта ҳурмат-эътиборга сазовор бўлишмоқда.

Сиртки бўлим талабаларига қулайлик яратиш мақсадида Янги Ангрен ва Толлимаржон ГРЭСларида ўқув-маслаҳат хоналари ташкил этилган.

Коллежнинг банкда махсус ҳисоб рақами очилган бўлиб, унга бюджетдан ташқари маблағлар йиғилади. Бундай маблағлар кадрлар тайёрлаб берганлиги учун корхоналар тўлайдиган пул, бино ва хоналари ижарага беришдан олинаётган тушум, тадбиркорликдан келадиган даромадлар ҳисобланади. «Талаба» кичик корхонасида муҳандис педагоглар меҳнат қилиши, қўшимча даромад топишмоқда.

Ҳисоб рақамига тушган маблағларнинг 85 фоизи коллеж моддий-техника асосларини кенгайтириш ва такомиллаштиришга, 15 фоизи муҳандис-педагогларни рағбатлантиришга сарфланмоқда. Масалан, ўз кучи ва меҳнати билан лаборатория ускуналарини ясаган ва жиҳозлаган, қўлланмаларни таржима қилган ўқитувчилар қўшимча ҳақ олишга сазовор бўладилар.

— Бўлажак энергетикларни, соҳага хизмат кўрсатадиган бошқа мутахассисларни тайёрлайдиган шахримиздаги саннат касб-хунар коллежи билан маҳаллий ҳокимлик алоқаси ҳамisha мустаҳкам,— дейди Ширин шаҳар ҳокими Исроил Эрбеков.

— Биз муҳтарам Президентимиз ташаббуси билан ишлаб чиқилиб, ҳаётга тадбиқ этилган «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни амалга ошириш ишига самарали ҳисса қўша бориб, ички имкониятларимизни бундан-буён ҳам хунар таълими ривожини учун сафарбар қилаверамиз, бисотимиздаги энг яхши анжом-воситаларни коллеж аҳлига илинаверамиз. Бунга ҳеч кимда шубҳа бўлмаслиги керак.

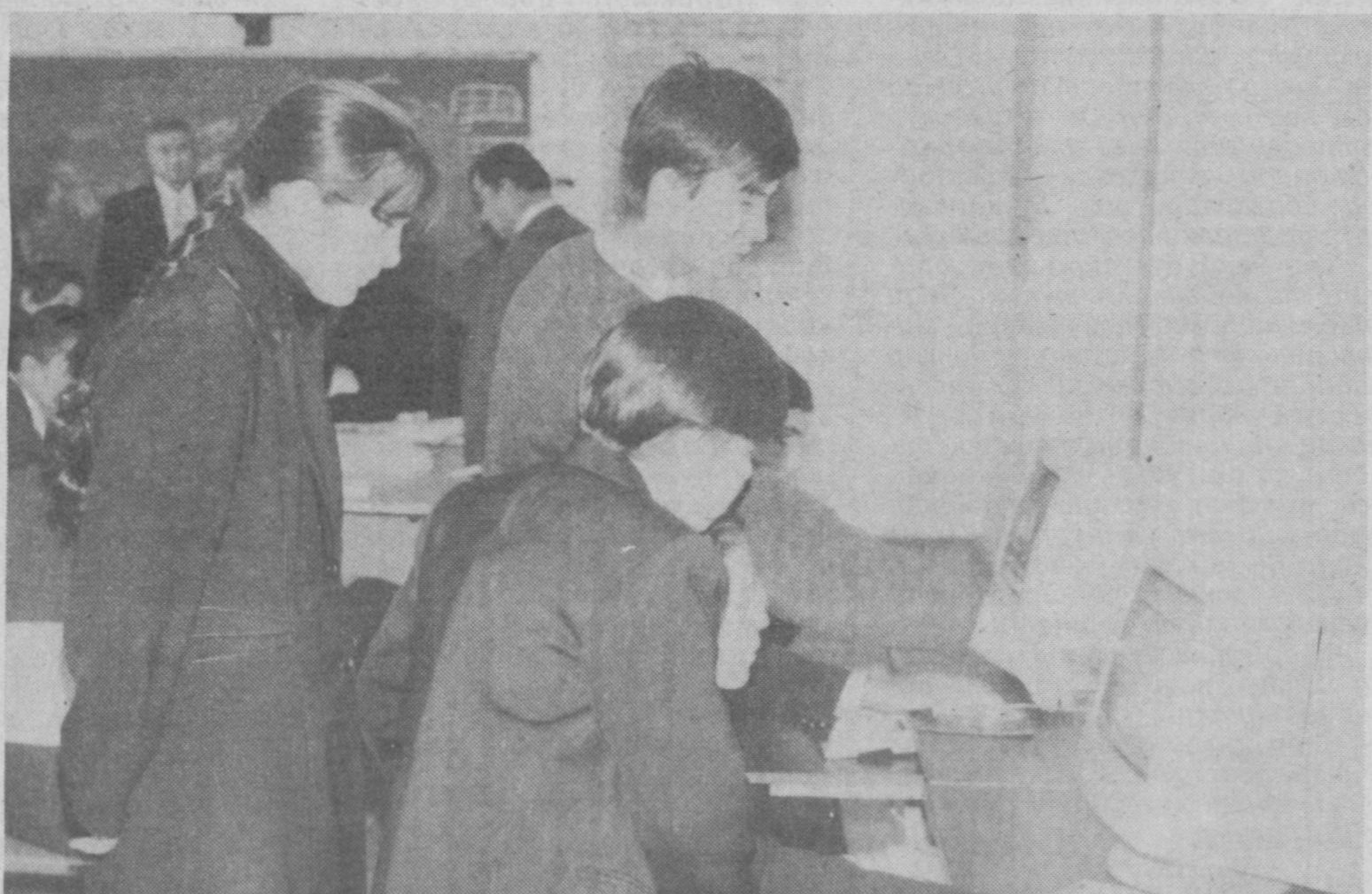
Нурлан УСМОНОВ,
«Маърифат»нинг махсус
муҳбири

Суратларда:

1. Лицей компьютер хонасида ёш мутахассис Дилшод Шербеков I-курс ўқувчиларига информатика асосларини ўргатмоқда.

2. Ширин энергетика касб-хунар коллежининг умумий кўриниши.

Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган
суратлар.

1999

РЕСПУБЛИКАДА МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ СОҲАСИДА СОДИР БЎЛГАН МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

“Болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш” таянч дастури ишлаб чиқилди. Мазкур дастур бўйича дастлаб республикадаги 16 та мактабгача таълим муассасаларида тажриба-синов ишлари олиб борилган бўлса, ҳозирда эса қайта ишлаб чиқилиб, 500 га яқин болалар боғчаларида тажриба-синовдан ўтказилмоқда.

Сирдарё вилояти Гулистон шаҳридаги “Кувонч” мактабгача ва бошланғич таълим мажмуасида “Болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш” дастури асосида олиб борилган тажриба-синов ишлари яхши натижалар бермоқда.

Фарғона шаҳридаги 2-мактабгача ва бошланғич таълим мажмуасида болаларнинг маънавиятли, маърифатли бўлиб вояга етишишлари учун миллий урф-одатлар, анъаналар, қадриятлар уларга илк ёшдан сингдириб борилаётир.

Қашқадарё вилояти Муборак туманидаги “Эртак” болалар боғчаси туман соғлом авлод учун жамғармасининг таянч пункти ҳисобланади. Бу ерда эридодиагностика аппарати, тиббий хизмат кўрсатувчи турли жиҳозлар билан таъминланган 10 ўринли кундузги шифохона боғча болалари хизматида.

Мактабгача таълим муассасаларида янги педагогик технологияни жорий этиш борасида Тошкент шаҳар ва вилоятларда семинарлар ташкил этилди. Мутахассисларга зарур бўлган Мария Монтессори методикаси асосида “Умар Али” фирмаси ёрдамида дидактик материал ва ўйинчоқлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди ҳамда юздан ортик муассасаларга етказилди.

Навоий вилоятида мактабгача таълим муассасаларида мусиқий тарбияни такомиллаштиришга бағишланган “Куйга тўлсин она диёр” мавзусида республика анжумани бўлиб ўтди.

МАЖМУАДА ҚЎШ БАЙРАМ

Собир Раҳимов туманидаги 269-“Камолот” мактабгача ва бошланғич таълим мажмуасида “Алифбе” ва Янги йил байрамига бағишланган қўшалок шодиёна бўлиб ўтди. 1-“Б” синф раҳбари Дилдора Маҳкамова ва мусиқа раҳбари Гулчеҳра Жалолова ҳамкорликда 6-6,5 ёшли жажжи ўғил-қизларнинг ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, икки байрамни бир-бирига боғлаб, “Эртак эрталити” сценарийсини тайёрлашди.

Шодиёна ширинтойлар ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги қўшиқлар билан бошладилар.

Бугун биз “Алифбе байрами”ни ўрмонда - ям-яшил арча атрофида ўтказамиз, - деди ўқитувчи. Даврага қарсақлар остида “Алифбе” ва Ёзув дафтари, Математика ва Иш дафтари ташриф буюрди. Унинг орқасида эса Ялмоғиз кампир ҳамда қизи - Ялмоғизча “Алифбе” кифасида кириб келишди.

- Тил не учун керак?
- Ҳақиқатни айтиш учун.
- Оёқ нима учун керак?
- Қайда бўлсанг она юртга қайтиш учун.

Ўғил-қизларнинг ҳозиржавоб ва билимдонликларини кўрган Ялмоғиз кампир қойил қолди ва қизи - Ялмоғизчани ҳам 1-“Б” синфига қабул қилишларини илтимос қилди.

Ялмоғизчани ўқишга қабул қиламизми, йўқми? - сўради ўқитувчи болалардан.

Қабул қиламиз! - дея ҳарфлар тилга кирди, “Биз қувноқ болалармиз” қўшиғини рақс билан ижро этишди.

Шу пайт Қорқиз ва болалар: Қорбобожон, кела қол, олқишлаймиз, қулоқ сол. - деб сабрсизлик билан Қорбобони чорлашди. Қорбобо совға тўла қопи билан “Китобим - офтобим” ва Янги йил ҳамроҳлигида кириб келди. Шундан

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ САҲИФАСИ

Шу китобни ўқийсизларми, а? - деди Ялмоғиз “Алифбе” китобини кўрсатиб.

Ҳа, - дейишди баравар болалар.
Йўқ, уни эмас, энди мана буни ўқийсизлар, хўпми! - деб Ялмоғиз Ялмоғизча “Алифбе”га ишора қилди-да, “Алифбе” китобини ўғирлаб кетди.

Шу пайт эртак қаҳрамонлари - Қизил қалпоқча, Зумрад, Золушка байрамга келиб қолишди. Бурчақда хафа бўлиб йиғлаб ўтирган устозни кўриб ҳайрон бўлишди. Улар содир бўлган воқеадан хабардор бўлишгач:

Биз сизга ёрдам берамиз, - дейишди ва “Учар от”да бориб, Доно бобо ва Қорқизни олиб келишди. Доно бобо ва Қорқиз болаларни сеҳрдан озод қилишини талаб қилиб, Ялмоғиз билан олишишди. Ниҳоят, Ялмоғиз:

Қани, бўлмасам мен болаларнинг эгаллаган билимларини синаб кўрай-чи, дея шарт қўйди.

Ялмоғизнинг сўровига кўра Доно бобо болаларга саволлар берди:

Инсонга кўз нима учун керак?
Яхшиларни кўриш учун, - дейишди болалар.

Қулоқ нима учун керак?
Панд-насихат олиш учун.
Икки қўл нега керак?
Элга кўмак бериш учун.
Юрак нима учун керак?
Ёвга қарши бориш учун.

сўнг “Алифбе” ўз ўрнини “Ўқиш китоби”га бериб хайрлашаркан:

Мен ўз вазифамни бажардим, болажонлар! “Ўқиш китоби”ни ҳам мен каби асраб-авайлаб тутинглар, - деди.

Биз сенинг айтганларингга, албатта, амал қиламиз, ўқиб, ўрганиб, билим чўққиларини эгаллаймиз, - дея болалар “Алифбе”ни кузатиб қолишди.

Мен Соғлом авлод йилини бошлаб келдим, болалар, доимо соғ бўлинглар, омад сизга ҳамиша ёр бўлсин, - дея Янги йил даврага қўшишди. Қорбобо, Янги йил ва “Китобим - офтобим”нинг даврага ташриф буюрганидан чексиз хурсанд бўлган болалар “Янги йил қўшиғи”ни куйладилар.

Шундан сўнг кичкинтойлар ранг-баранг чироқлари порлаб турган, турли хил ўйинчоқлар билан безатилган арча атрофида “Арча”, “Аёз”, “Қорбобо” ашуаларини куйлаб, турли ўйинлар ижро этдилар.

Байрам тантанаси сўнггида мажмуага ал-Бухорий жамғармаси томонидан ДЭУ телевизорлари совға қилинди.

Суратларда: Саводхонлик байрами ва Янги йилга бағишланган шодиёнадан лавҳалар акс этган.

Равиль АЛЬБЕКОВ
олган суратлар.

1999

РЕСПУБЛИКАДА МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ СОҲАСИДА СОДИР БЎЛГАН МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

Қарши шаҳридаги “Севинч”, “Ором”, “Турнача”, Шаҳрисабз туманидаги “Дўстлик”, “Шодлик”, Китоб туманидаги “Пахтаой”, “Кувонч” боғчаларида соғлом авлод учун дастури бўйича ибратли тадбирлар амалга оширилаётир. Мазкур муассасалар вилоятдаги таянч боғча ҳисобланади.

Мактабгача таълим ходимларининг сеvimли журнали “Мактабгача таълим” қайта нашр этила бошланди.

Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишлаб “Севимли ўйинчоқлар” республика кўрик-танлови ўтказилди.

Сирдарё вилоятида “Таълим тўғрисида”ги Қонун, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” талаблари асосида Сирдарё вилояти таълим муассасаларида мактабгача таълимни ривожлантириш бўйича олиб борилаётган ишлар тўғрисида сайёр хайъат мажлиси ўтказилди.

Мустақиллик шарофати туфайли республикада мактабгача таълим муассасаларининг янги бир тури пайдо бўлди. У масъулияти чекланган жамият — хусусий болалар боғчасидир. Тошкент шаҳридаги 415-“Дўмбоқча” болалар боғчаси хусусийлаштирилди.

М.Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг илмий-экспериментал лабораторияси кичкинтойларга мослаштирилган рубоб, қонун, соз, доира, танбур, сафоил, ногора, қутича, дуторлардан иборат ўзбек миллий чолғу асбобларини ишлаб, нота билан боғча болаларига чалишни ўргатиш мумкинлигини тажриба-синовдан ўтказди. Тажриба-синов ишлари Навоий шаҳар Навоий туманидаги 2-, Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги 217-болалар боғчаларида муваффақиятли амалга оширилди.

Республикадаги барча вилоят педагогик ходимлар малакасини ошириш институти қошида ота-оналар учун болаларни мактабга тайёрлаш муаммоларига бағишланган қисқа муддатли курслар ташкил этилди.

Д.ХҲЖАЕВА тайёрлади.

БАЙРАМ ТОМОШАСИ

Таниқли драматург Саломиддин Сирожиддиновнинг "Қорбобо ва Қормоннинг саргузаштлари" асари Й.О.хунбобоев номидаги республика ёш томошабинлар театрида сахнага кўйилди.

Томошага аслида болаларимни олиб борган бўлсанда, ўзим ҳам беихтиёр воқеалар ичига кириб кетдим. Болаликдан таниш қаҳрамонларнинг саргузаштларига шерик бўлдим. Улар исми шарифининг ўзиёқ лабинишга табассум қўндиради; Эшак Ханграевич, Товуғой Қақаевна, Тулки Тулкиевич... ҳар қайсисининг ўзига хос феъл-атвори ва мақсади бор. Масалан, Жодугар билан Ялмоғиз бирон "ёвлироқ" эртақка жойлашмоқчи; Эшак Ханграевич исмини "Саман Кишнарович" деб ўзгартирмоқчи (лавозимига тўғри келмасмиш), котиба Товуқхон Қақаевна эса бошлиғи Тулки Тулкиевичга ёқин ҳаракатида жони ҳалак...

Ўрмонда эртақлар аралашиб, ҳаммаёқ алғов-далғов бўлиб кетганидан хавотирга туша бошлаганингизда чор-атрофни нурга тўлдириб Қорбобо кириб келади!.. Шу лаҳзаларда болаларнинг қийқиришини кўрсангиз! Ҳамма эртақлар ва қаҳрамонлар жой-жойига тушиб, сахнада байрам бошланади.

Сир эмаски, сахна асарининг муваффақияти кўп жиҳатдан актёрлар маҳорати га боғлиқ. Мазкур спектаклда ҳам театр актёрлари Ҳақима Отахонова, Муҳаббат Муҳиддинова, Дилбар Абдулазизова, Ёдгора Зиямуҳамедова, Ёқубжон Қутлибеков, Худоёр Тошўлатовлар ўз роллари шундай қойилмақом ижро этишганки, томоша қилувчиларга воқеаларнинг табиийлигига шубҳа қолмайди. Айниқса, Бахтиёр Қодиров талқинидаги Тулки образи болаларнинг энг эсида қолган образлардан бири бўлди дейиш мумкин. Асарни сахналаштиришда режиссёр Олимжон Салимовнинг хизмати ни алоҳида таъкидлаш зарур.

Сахнада бошланган байрам кайфияти болажонларнинг руҳига кўчиб, янги йил кувончларига уланиб кетди.

Драматург С.Сирожиддиновнинг "Қорбобо ва Қормоннинг саргузаштлари" асари кичкина томошабинлар учун ажойиб байрам совғаси бўлди.

Зулфия МАЪРУФОВА

Тўғри йўлга қўйилган таълим ва тарбия ўқишга онгли муносабатни, инсоний камолотни, шахснинг ахлоқий, маънавий ва жисмоний ривожланишини ҳосил қилишнинг беқиёс омилдир.

Эзгуликни ҳаётнинг мазмунига айлантирган кишилар ҳамиша эл-юрт нигоҳида, жамият ардоғида. Қашқадарё вилояти Китоб шаҳридаги 4-мактабнинг 1-тоифали бошланғич синф ўқитувчиси Гулбаҳор Шокирова шундай бахтга сазовор инсонлардан биридир.

Гулбаҳор Шокирова ўн уч йилдирки эл фарзандларига — ёш авлодга зиё нурларини улашиб келмоқда. Куйида муаллиманинг янги педагогик технология бўйича олиб борган бир соатлик дарс тахлили ҳаёда этмоқдамиз.

Дарс матнида бошланғич синфларда математика дарсларини янги педагогик технология асосида ташкил этиш, саёҳат дарсларининг ранг-баранглиги, ўқувчиларнинг фикрлаш қобилиятини ўстиришда математик диктант, тест синовларини ташкил этиш каби ноанъанавий услублар ўз аксини топган.

Дарснинг мавзуси: Узунлик ўлчовлари

Дарснинг таълимий мақсади:

Узунлик ва юза ўлчов бирликлари ҳақида тушунча бериш. Саёҳат жараёнида узунлик ва юзаларни кузатиш орқали уларни бир-биридан фарқлаш, мисол, масалалар бажариш орқали уларни бир-биридан ажратиш.

Тарбиявий мақсад: Ўқувчиларни касбга йўналтириш.

Ривожланиш мақсади: Кузатиш, сайр жараёнида кўрганларини кузатиш, эслаб қолиш, эркин ва ижодий фикрлаш қобилиятларини ўстириш.

Дарснинг услуби: Кузатиш, сайр, суҳбат, савол-жавоб, тест, математик диктант.

Дарснинг жиҳози: Мактаб ҳовлиси, ҳаракатли магнитли доска ва кодоскоп, 2-синф математика дарслиги, ҳаракат-

ли расмлар.

Дарсни ташкил этиш: Синфхонада парталар П шаклда жойлаштирилади. Ўқувчилар ўз ўринларига ўтирадилар.

Дарснинг бориши:

1. Саломлашиш.
2. Дарс мавзуси эълон қилинади ва дарс мақсади тушунтирилади.

Болажонлар, ҳозир биз мактаб ҳовлисини ҳамда кўча ҳаракатини кузатиш учун ташқарига чиқамиз. Сайр давомида кишиларни, транспортларнинг ҳаракатини, спорт майдончаси ва табиатни кузатамиз.

1. Сайр жараёнида ўқувчилар билан мактаб ҳовлиси яқинидаги транспорт ҳамда пиёдалар ҳаракатланадиган йўллар кузатилади. Йўл ва йўлакларнинг узунлиги, қисқалиги, торлиги, кенглиги, юзаси солиштирилади. Ўқитувчи томонидан тушун-

ЎҚИТУВЧИ – БОШҚАРУВЧИ, ЎҚУВЧИ – ИЖРОЧИ

тириб борилади (сайр, саёҳат 15 дақиқа давом этади).

2. Синфхонага қайтиб келинади. Янги мавзу — 2-масала асосида мустақамланади (4 дақиқа).

3. Узунлик ўлчовлари бўйича математик диктант:

а) 10 см.ни 6 см.га орттиринг;
б) биринчи кесма узунлиги 5 см., иккинчи кесма ундан 7 см. узун. Иккинчи кесма неча см?
в) узунлиги 4 см., эни 2 см. бўлган тўғри тўртбурчак чизинг.

Математик диктантни ўқувчилар дафтарларини бир-бирларига алмаштириб ўзаро баҳолайдилар (максимум балл - 3), (5 дақиқа).

Сўнгра, ўқувчилар, билан эртақлар оламига саёҳат қилинади. Ўқувчиларга жумбоқли эртақ айтиб берилади.

АДОЛАТ

Қадим замонда Адолат исми қизча бўлган экан. Унинг ойиси вафот этибди. Адолат ўғай она қўлида тарбиялана бошлабди.

Адолат меҳнаткаш, ақлли, меҳрибон экан. Бир куни у қўйларини, сигирларини, товукларини, куёнларини ўтлоқда боқиб юрган пайтида ухлаб қолибди. Чўчиб уйғониб кетган Адолат жониворларни санай бошлабди. Қўйларнинг оёқларини санабди 16 та чиқибди, сигирларининг думини санабди 2 та чиқибди, куённинг қулоғи 8 та, товукларнинг қаноти 5 та чиқибди. Адолат ҳамма жониворларнинг шу ерда эканлигидан хурсанд бўлиб, уйига ҳайдаб кетибди.

Эртақ давомида эртақ қаҳрамонлари магнитли ҳаракатли доскага ёпиштирилиб борилади. Савол-жавоб ўтказилади.

1. Қўйларнинг сони нечта?
2. Куёнларнинг-чи?
3. Сигирлар-чи?
4. Товуклар-чи?

Ўқувчилар ўртасида муаммоли вазият вужудга келиб баҳс,

мунозара ўтказилади. Эртақлар оламига саёҳат дақиқаси ўқувчиларни тасаввур қилишга, эслаб қолишга, жониворларни севишга, меҳнатга муҳаббат уйғотишга, эркин фикрлашга ундайди (7 дақиқа).

Ўтилган мавзулар юзасидан ўқувчиларни тест синовида синаш.

Ўқувчилар 3 гуруҳга бўлинади.

Кодоскоп лентасидаги тест саволларининг тўғри жавобини белгилайдилар.

1-ТОПШИРИҚ

1-гуруҳ
Энг катта уч хонали сонни белгиланг.

а) 991
б) 899
в) 999
с) 900

2-гуруҳ

Узунлик ўлчовларини тўғри жойлаштиринг.
а) 100 см 5 дм

Bir soatlik dars

б) 50 см 1 м
в) 24 см 10 дм
с) 100 см 2 дм 4 см

3-гуруҳ

Тўғри қийматга эга бўлган ифодани белгиланг.

а) 60 15 25 50
б) 2 3 4 8
в) 16 20 13 21
с) 2 5 15

Тест калити тасвири туширилган ҳаракатли магнит доскага тўғри жавоблар белгилаиб гуруҳлар баҳоланади (4-дақиқа, максимум балл - 1).

2-ТОПШИРИҚ

Дарсликдаги 3-мисолни мусобақа тарзида ташкил этишда ҳаракатли расмлардан фойдаланилади. 1-гуруҳ анор дарахти меваларининг ифодаларини, 2-гуруҳ олма дарахтидаги олмаларнинг орқасига ёзилган ифодаларни, 3-гуруҳ эса нок дарахти мевалари ифодаларининг қийматларини топадилар. Гуруҳ ўқувчилари белгиланган дарахтлардан меваларни узиб, топшириқни ёзув тахтасига бажарадилар (максимум балл - 1 балл).

Ҳар бир гуруҳ ўқувчиларининг дарсга қатнашиши изоҳланиб, рағбатлантириб борилади (5 дақиқа давом этади).

Уйга вазифа — 4-масала. Дарсни хулосалаш:

Дарснинг охирида ўқувчилар рейтинг варақларига тўплаган балларини жамлайдилар.

Янги педагогик технология асосида олиб борилган дарс жараёнида ҳар бир ўқувчи эркин фикрлашга, қизиқишга, ижод қилишга, мустақил бажаришга интилади. Хуллас, бундай дарснинг самарадорлиги юқори бўлади.

А.АЛИҚУЛОВ,
РТМ ходими,

М.ҲОЖИЕВА,
Қашқадарё вилояти
Китоб тумани
ХТБ Ташхис
маркази раҳбари

Майсара Орипова Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги 126-мактабда 20 йилдан буён она тили ва адабиёт фанидан сабоқ бериб келаётир. У дарсларда турли услублардан фойдалангани боис машғулотлар ҳаммиша қизиқarli ва таъсирчан ўтади.

Суратда: фидойи муаллима М.Орипова 11-синф ўқувчиларига нутқ маданияти ва одоб мавзусига тушунча бермоқда.

Равиль АЛЬБЕКОВ
олган сурат.

O'N IKKI OY

(SLOVAK XALQ ERTAGI)

Bir ayolning ikkita qizi bo'lgan ekan. Qizlarning biri o'z qizi, biri esa o'gay ekan. Ayol o'z qizi Olenani jonidan yaxshi ko'rar, o'gay qizi Marushkani esa ko'rgani toqati yo'q ekan. Bunga sabab Marushka Olenadan ko'ra chiroyli ekan. Olena yasan-tusan bilan o'ziga oro berib, bekor o'tirar, Marushka esa, tinimsiz mehnat qilar ekan. Marushka kundun-kunga go'zallashib borar, Olena esa tasqaralashib borar ekan.

Bir kuni Olena bilan onasi bir shumlikni o'ylab topishibdi.

—Bor, Marushka, debdi Olena, o'rmondan menga gunafsha terib kel. Belimga qadab qo'yimoqchiman.

—Voy, o'lmasam! Aqlingiz joyidami o'zi, onajon! Qahraton qishda gunafshani qayoqdan topaman?— debdi Marushka.

—O'chir ovozingni, gapimni ikki qilishga qanday tiling bordi? — o'shqiribdi Olena. — Qani, hoziroq g'izilla! Agar gunafsha topib kelmasang, uyga kirmaysan.

Shunday deya ona va qiz Marushkani tashqariga haydashibdi.

Qiz zor-zor yig'lab o'rmon tomon yo'l olibdi. O'rmonni qalin qor bosib, inson izi ko'rinmas ekan. Marushka ochlikdan qiynalar, sovuq badanidan o'tib ketibdi. Nogoh olisdan olov yiltillab ko'zga tashlanibdi. Qiz o'sha olov tomon yuribdi. U yerda katta gulxan chirsillab yonar ekan. Gulxan atrofida o'n ikkita xarsang bo'lib, har bir xarsang ustida bittadan odam o'tirar ekan. Odamlardan uchtasining soch-soqoli oppoq chol, uchtasi sal yoshroq, yana uchtasi ulardan ham yoshroq, qolgan uchtasi esa yosh-yosh yigitchalar ekan. Ularning hammasi churq etmay, gulxandan qo'llarini uzmay o'tirishar ekan. Bular aslida yilning o'n ikki oylari ekan. Eng katta xarsang ustida o'tirgan, soch-soqoli oppoq chol yanvar oyi ekan.

Marushka qattiq qo'rqib ketibdi. Keyin sal o'zini tutib olib, xarsanglarga yaqinlashibdi.

—Yaxshilar, picha isinib olsam maylimi? Sovuq suyak-suyagimdan o'tib ketdi. Yanvar, ha, deganday bosh silkitibdi-da, qizdan so'rabdi:

—Nega kelding bu yerga, qizcha? Nima izlab yuribsan?

—Gunafsha izlab keldim, — deb javob beribdi Marushka.

—Hozir gunafsha axtaradigan fasl emas, qahraton qish...

—Buni bilaman, ammo opam Olena gunafsha topib kelasan, deb buyruq berdi. Agar olib bormasam, uyga kirgizishmaydi, — debdi Marushka.

Bu gapni eshitib Yanvar xarsangdan tushib, eng yosh o'ning yoniga kelibdi, uning qo'lga hassa tutqazibdi va bunday debdi:

—Inim Mart, qani mening o'rnimga sen chiqib tur.

Yosh Mart eng baland xarsang ustiga chiqib, gulxan uzra hassani silkitibdi. Shunda gulxan alangasi gurillab yuqoriga ko'tarilibdi, qorlar erib, daraxtlar kurtak chiqaribdi, yer yuzini gilamday ko'm-ko'k maysa qoplabdi. Navbahor nafasi ufurib butalar orasidagi yaproqlar tubida gunafshalar bo'y cho'zibdi.

—Marushka, tez-tez gunafshalardan terib ola qol, — deb shoshiribdi Marushkani yosh mart xursand bo'lib Marushka gunafsha terishga kirishib ketibdi, hash-pash deguncha katta chamber hosil bo'libdi. So'ngra qiz oylarga rahmat aytib, shoshib uyga ravona bo'libdi.

Marushka gunafsha ko'tarib kelganini ko'rib ona-bola hang-mang bo'lib qolibdi.

—Qayerdan topa qolding bu ordonalarni?— deb so'rabdi Olena g'ijini.

—Baland tog'dagi butalar orasida

SO'ZDA HIKMAT BOR

Aziz bolajonlar! Siz agar e'tibor bergan bo'lsangiz, ko'cha-kuyda, keksalar suhbatida hikmatli maqollar juda ko'p uchraydi. Haqiqatan ham chuqur ma'noga ega bo'lgan bu maqollar ba'zan kishini o'ylantirib qo'yadi. Shu bois, biz sizlarga atalgan har bir sahifamizda ularning mazmuni, kelib chiqishi haqida qisqacha so'z yuritimiz. Masalan: "Do'sti nodondan dushmani dono yaxshi". Bu maqolning kelib chiqishi bir hikoya bilan bog'liq, uning qisqacha mazmuni quyidagicha: "Bir o'g'ri kechasi podshoning saroyiga o'g'irlikka tushgan. Qarasa, podsho taxtida uxlab yotibdiyu, tepasida bir maymun uning betiga qo'ngan pashsha, chivinlarni yelpug'ich bilan qo'rib o'tiribdi. U pashshalarni haydab, yelpug'ichini to'xtatgan zamon yana kelib yopishshadi. Maymunning jahli chiqib, bir katta toshni ko'tarib keldi-da, xira pashshalarni bir yo'la qirib tashlash maqsadida toshni ikki qo'li bilan azot ko'tarib, urmoqchi bo'ldi. Shunda o'g'ri qo'lga kamonni olib, otgan edi, maymun chiyillab yiqildi. Uning ovozdin podsho uyg'onib ketdi. Qarasa, saroy sahnida qora kiyimga burkangan kimsa turibdi. Podsho qo'rqib ketib, "Kimsan?" deb baqirdi, darhol soqchilar yugurib kelib, o'g'rini ushlabdi. O'g'ri podshoga maymun voqeasini gapirib berdi. Darhaqiqat, qarashsa, taxt yonida bir katta tosh turibdi, uning oldida maymun o'lib yotibdi. Shunda podsho: "Ha, nodon do'stdan dono dushman yaxshi ekan, — deb o'g'rini o'limdan ozod qilibdi". Ushbu maqolning boshqa variantlari: "Aqlsiz do'stdan aqli dushman afzal", "Ahmoq do'st — yovdan yomon".

Росаям чироили экан...

JO'JALARIM

Xola, xola,
yuring, yuring,
uyga kiring.
Tovuqlarim
ochdi jo'ja,
jajji juda.

Urishmas hech,
kirganda kech,
qo'nog'iga
Tizilishar.
Onasining
qanotida
isinishar.

Muborak Mirzarahimova

TOYCHOG'IM

"Dupur-dupur" chopqilaysan toychog'im,
Qayon o'tsang uzolmasman nigohim,
Kel, bo'yingga taqib qo'yay ko'zmunchoq,
Ko'z tegmasin tuyoqlari chaqmog'im.
Taratadi yoling misli ziyodek,
Chor tarafga chopqillaysan sabodek,
Bir ozgina tegar bo'lsa shamoling.
Gul gijohlar chayqaladi daryodek.
Qanotim bo'l, iqbol sari shoshaylik,
Shijoatda sho'x soylardek toshaylik.
Bizni chortar doim ezgu istiqbol —
Cho'qqilarni ko'zlab davon oshaylik.

Mashrab Rahmon Ali

KALTAK YEYMAN

Akam hech gapga kirmas,
O'g'irlikcha muz yeydi.
Bexos men ko'rib qolsam,
"Oyimga aytm" deydi.
Nega aytmay oyimga,
Men doim rostin deyman.
To'g'ri so'z bo'lganimga,
Doimo kaltak yeyman.

Ahmadali Yusupov

QIZIQARLI MASALALAR

1. 3 "aralashgan" uch vazifa.
 - 1) Raqamlar yig'indisi 3 dan oshmaydigan va uch xil raqamdan iborat son yozing.
 - 2) Topgan soningizdagi raqamlar o'rnini shunday almashtiringki, ularning kattasidan kichigini (yangi hosil bo'lgani va avvalgisini) ayirganda tavofut 33-3 ga teng kelsin.
 - 3) Hosil qilingan ikki sonni $y=qo'shganda$ esa yig'indidagi uch raqamdan ikkitasi albatta uch bo'lsin.
- Endi mavjud shu 3 ta uch xonali sonning har biri eng kichik to'rt xonali sondan nechta kam ekanligini toping-chi.
1. Kim o'lchamasdan topa oladi?
 1. Sport maydonchasining eni 40 metr, bo'yi esa 60 metr. Shu maydonchani yuzi necha kvadrat metr?
 2. Perimetri shunga teng bo'lgan kvadratning tomonlari necha metr?
 3. Shu kvadratning yuzi necha kvadrat metr?

o'sarkan gunafshalar, — xotirjam javob beribdi Marushka.

Ertasiga Olenaning meva yegisi kelib qolibdi.

—Bor, Marushka, menga o'rmondan do'lana terib kel, — deya Marushkani uydan chiqarib yuborishibdi.

Qiz zor-zor yig'lab o'rmon tomon yo'l olibdi. U ochlikdan qiynalibdi, sovuq badan-badanidan o'tib ketibdi. Banogoh u olisdan olov miltillayotganini ko'rib qolibdi. Marushka yana o'sha olov tomon intilib, gulxan ustidan chiqibdi.

—Yaxshilar, isinib olsam maylimi? Sovuq suyak-suyagimdan o'tib ketdi, — deya yolvoribdi Marushka.

Yanvar mayli deganday bosh silkiib qo'yibdi va qizni savolga tutibdi:

—Tag'in nega kelding qizaloq? Nima axtarib yuribsan?

Marushka yana siniq ovozda onasining do'lana yegisi kelganini aytibdi.

—Inim Iyun, endi mening o'rnimga sen chiqib o'tir.

Iyun eng baland xarsang ustiga chiqibdi va hassani olib, gulxan ustidan aylantiribdi. Shu zahoti qorlar erib, yoz boshlanibdi. Butalar ostida do'lanalar bodrab avval oq, keyin qip-qizil do'lanalar paydo bo'libdi. O'zida yo'q suyulib ketgan Marushka mevalardan tez-tez tera ketibdi, bir pasda etagi mevaga to'libdi.

Olena bilan onasi do'lanalarni ko'rib, hang-mang bo'lib so'rashibdi:

—Qayerdan ola qolding bu ordonalarni?

—Baland tog'da bo'larkan. Judayam ko'p, g'ij-g'ij ekan, — xotirjam javob qaytaribdi Marushka.

Endi Olenaning olma yegisi kelib qolibdi. Bu gal ham Marushka uning aytganini olib kelib beribdi. Yeb to'ymas Olena olmalarga yopishibdi. Ular umrlarida bunaqa shirin olma yeyishmagan ekan.

—Oyi, savat qani, o'zim o'rmonga borib kela qolay. Manavi nafsi buzuqni yuborsak tag'in ko'pini yo'lda yeb qo'yadi.

Ona zo'r berib yo'ldan qaytarsa ham Olena ko'nmay o'rmon sari yo'l olibdi. Olena o'rmonga yetib borib, daraxtlar orasida ancha vaqt uloqib yuribdi. Banogoh olisdan milt-milt olov ko'rinibdi. Olena o'sha yoqqa yurib, gulxan ustidan chiqibdi. Gulxan tevaragida o'n ikki oy davra qurib o'tirganmish. Ammo ochko'z qiz ularga salom bermabdi, gulxanda isinib olish uchun ruxsat so'ramabdi ham, go'yo gulxan uning uchun yoqilganday, pisandsizlik bilan qo'llarini olov tomon uzatibdi.

—Nega kelding bu yerga? Nima kerak o'zi? — g'ashi kelibdi Yanvarning.

—Nega tergayapsan meni, sassiq chol? Aralashma, nima qilsam o'zimning ishim? — Shartta uning gapini qaytarib tashlabdi Olena va tog' tomonga yo'nalibdi. Nihoyat, qo'l-oyoqlarini sovuq olib, qor ustiga yuztuban ag'darilibdi. Uyda esa onasi qizidan xavotir olib, dam derazaga termilar, dam tashqariga chiqib, yo'l qarar ekan. Oradan bir soat, ikki soat, uch soat o'tibdi, lekin Olenadan darak bo'lmabdi. Onasi qo'lga savat olib, jun ro'molga o'ranib-chirmanib qizini axtarib ketibdi.

Marushka bo'lsa uyda tushlikni tayyorlab, hammayoqni tozalab, sigir sog'ibdi. Ammo qiz bilan onadan darak bo'lmabdi, chunki ularning ikkalasi ham sovuqdan tosh qotib qolgan ekan.

Marushka esa oqko'ngil, xushro'y bir yigitga turmushga chiqibdi. Ular umrlarining oxirigacha tinch-totuv hayot kechirishibdi. Zero, tinch-totuvlik hamisha odamlar umrining bezagi bo'ladi!

Aziz bolajonlar! O'ylab ko'ring-chi, ushbu slovak ertagi, o'zbek xalq ertaklaridan qaysi biriga o'xshab ketadi?

ХАУР "ALIFBE", SALOM YANGI DARSLIK!

Ayni kunlarda ilm maskanlarida "Alifbe" bayramiga bag'ishlangan tantanalar bo'lib o'tayotir. Ana shunday -tadbirlardan biri Yunusobod tumanidagi 70-maktabda ham o'tkazildi. Ochig'i, 1-"B" sinf o'quvchilari bu bayramga alohida tayyorgarlik ko'rdilar. She'r yodlab, raqsga tushishni ham o'rganishdi. Avvalo, ular barcha harflarni taniganliklarini, "Alifbe" darsligini puxta o'zlashtirganliklarini maktab sahnasida ko'rsata oldilar. Aytish joizki, maktabning

oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi Bashorat Ma'diyevaning bolajonlarga har bir harfni o'rgatishdagi sabr-qanoati va

"Alifbe" bayramiga tayyorlashdagi xizmati tahsinga loyiq. Albatta, tadbirda ota-onalardan Gulhora Normuhamedova, Gulnoza Rajabaliyevalar farzandlari olgan bilimlarini, qisqa vaqtda egallagan san'atlarini namoyish etganlarida hayajonlanib o'tirishdi, jigarbandlari "Alifbe"dagi

barcha harflarni o'qishni, yozishni bilganlaridan juda quvonishdi, o'qituvchilariga minnatdorchilik bildirishdi.

Eng qizig'i, bolajonlar maktab direktori Marfua Ahmadjonova, hamda o'qituvchilari Bashorat Ma'diyevaga gullar taqdim etishganida ota-onalar hayajoni ustozlarga ko'chdi.

O'g'il-qizlarning savodi chiqqanligidan hayajonlanmay, quvonmay bo'ladimi? Axir, ular hayotida ilk bor ustozlari, muallimlari mehnatiga jajji qalblari ila

samimiy ehtirom ko'rsatishdi.

Hayajonli daqiqalardan so'ng maktab rahbariyati va ota-onalar bolajonlarga maktab dasturidagi boshqa darsliklarni ham xuddi bugungiday o'zlashtirishlariga muvaffaqiyat tilab, qiziqarli kitoblarni sovg'a qilishdi.

MUXBIRIMIZ

Suratlarda: savodxonlik bayramidan lavhalar.

Ravil ALBEKOV olgan suratlari.

Savodxonlik bayrami

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети қошидаги академик лицей ўқишга қабул эълон қилади.

Ўрта мактабнинг 10-синфида аъло ва яхши баҳоларда ўқиётган, инглиз тили, математика, иқтисод ва ижтимоий фанларга қизиқувчи ўқувчиларни иқтисодий, ижтимоий-гуманитар ва хорижий филология йўналишларида ўқишга таклиф этади. Лицейга қабул қилиш танлов асосида ўтказилади.

Лицейда дарсларни Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетининг юқори малакали профессор ва ўқитувчилари, хориждан таклиф этилган ўқитувчилар ва энг моҳир педагоглар олиб боради. Лицейда бarcha фанлар чуқурлаштирилган олий ўқув юртларига кирувчилар дastури асосида ўқитилади.

Ўқишга кирувчилар Қабул ҳайъатига куйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари зарур:

Белгиланган шаклдаги директор номига ёзилган ариза;

10- синфда ўқиётганлиги тўғрисида маълумотнома ва

табели;

худудий касб-хунарга йўналтириш ва психологик-педагогик ташхис маркази тавсияномаси;

доимий яшаш жойидан берилган маълумотнома;

086-У шаклдаги маълумотнома;

3x4 см.ли 4 дона фотосурат.

Ушбу ҳужжатлар ўқишга кирувчи томонидан қабул ҳайъатига шахсан тақдим этилади.

Ўқишга кирувчи томонидан туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Ҳужжатлар 1999 йил 27 декабрдан бошлаб Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети С-биносида қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Ипак йўли кўчаси, 54. Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети

САНТА КЛАУС БАХТ ТИЛАЙДИ

Қор гуллаб ёққанда, Қор-бобо ва Қорқизни эслаймиз. Бу қиёфалар давраларнинг кўри, кўнгилларнинг сурури...

Паға-паға қор ёмоқда... Олис-олис ўрмонлар, тоғлар, тоғлар оша Қорбобо давраларга салобат билан кириб келади. Қорқиз — унинг дастёри, совға улашишда бобога ёрдамчи. Гапнинг пўсткаласи, ҳар бирининг гарданида ўз "юмуши" бор.

Хўш, кўзимизга оддий инсонлардан фарқироқ кўринувчи Қорбобонинг Янги йил арасида ҳозир бўлишида не синоат мужжасам? Унинг бошқа мамлакатлардаги номи қандай?

Биз Қорбобо деб атайдиган сеҳрли ва сирли зотни Финляндияда Йоулупукки деб аташади. Америка ва Буюк Британияда эса, у Санта Клаусдир. Руслар таърифича, "Дед Мороз".

Бир ойча муқаддам Москва шаҳрига ташриф буюрган финларнинг Йоулупуккисини журналистлар қуршаб олишди. Ушанда Москвада Финляндия ҳафталиги ўтказилмоқчи ва делегация аъзолари қаторида оппоқ соқоллари селкиллаган Қорбобо ҳам ташриф буюрган эди. Йоулупукки шаҳар марказидаги магазинлардан бирини янги йил совғалари учун буюртмалар қабул қилишдан бир нафас бўшамасди.

Финларнинг Санта Клауси журналистларга интервью бера туриб, шундай деди:

"Олис мамлакатдан етиб келишининг ўзи бўлмади. Ёшимни суриштириб нима қиласиз, сэр? Гапини бўлиб савол берган журналистнинг шаштини қайтарди афсонавий қаҳрамон. Тахминан 450 ёшданам. Қаерда яшашим қизиқтиряптими? Лапландия шаҳарчасига яқин жойдаги Корватунтур тепалигида паноҳ топганман. Бошпанам од-

Qutlov

дйигина ёғоч уй. Рафиқам ҳам бор.

Болаларим-ми? Жуда кўп, санаб беролмайман. Ҳар қайси мамлакатда керагидан зиёд топилади.

"Сизга кимлар ёрдам беради?"

"Оббо, журналистлардай шошқалоқ халқ бўлмас эканда... Серсоқол митти одамлар менга ҳамиша кўмакчи. Энг ишонган ёрдамчим эса биласизми, ким?"

"Қорқиз бўлса керак?"

"Янглишдингиз! Рудольф, яъни қизилбурун буту. У менинг барча болаларимнинг манзил-исми-шарифи, хаттоки буюртмаларига ҳам айтиб бера олади.

Санта Клаус кўзойнагини олиб, ёшланган мовий кўзларини рўмолчаси билан артиб қўйди. Бошидаги оппоқ қалпоқ, шойидай товланувчи соч-соқол, ўзбекча таърифлайдиган бўлсақ, эғнидаги камзулини сутранг этиги, қўлларидаги асою елкасига ортилан қопи Йоулупуккига илоҳий бир қудрат бахш этгандек эди. У ҳам аслида оддийгина инсон, фақат афсонавий қаҳрамон қиёфасига кириб олган.

Айтишларича, ана шу афсонавий қаҳрамон ҳар йили турли мамлакатлардан 700 мингта хат олар экан. Нафақат болалардан, балки катталардан ҳам. Аксарият мактаблар Россия ва Польшадан. Унга қизалоқларнинг буюртмасиси тайин: кўғирчоқ ва кўйлак. "Принцесса" ликка бари дэвогар. Машина ва "Лего" ни эса ўғил болалар тайинлашади.

Санта Клаус буюртмаларни малоллик сезмасдан қабул қилади, ахир бу унинг вазифаси-да. Имкон қадар муҳайё этганга нима етсин?

"Аммо энг яхши совға нима, биласизми?" - юзланди Санта Клаус журналистларга.

"Хўш?"

"Энг яхши совға - бу одамларга бахт тилаш..."

"Қойил" деб юборишди ҳам-касбларимиз.

Болаларнинг, катталарнинг даврасида вазмин қадамлар ила совға улашиб юрган ўзимизнинг жайдари Қорбобо ҳам қиёфадоши Санта Клаус сингари Ўзбекистон халқига бахт тилайди. Ва унинг бу истакка кўшимчаси бор: "2000 йил том маънодаги "Соғлом авлод йили" бўлиб қолсин. Юртимиздаги жамики болаларни бағримга босаман!"

Хулқар ТҲЙМАНОВА тайёрлади.

ҲАЁ РАМЗИ

“Қадим замонларда эрки учун курашиб, ўлимга маҳкум этилганлар орасида бир аёл ҳам бор экан. Уларни ўлимга олиб кетишадиганда занжирбанд аёл ип ва игна беришларини илтимос қилибди.

— Эй ақли ожиз, нима қиласан ипу игнани?— сўрабди жаллод.

— Тиззамнинг ёнидан кўйлагим чоки сўкилибди, шуни чандиб олай, — дебди у.

— Ахир, сен ҳозир ўласан-ку!— дебди жаллод хайратланиб.

— «Мен аёлман, шарм-ҳаёмни сақлай. Ўлимга кетаётган бўлсам ҳам, номусим ҳаққи, халойиқ олдига аёлдай чиқишим керак!» — дебди.

Туркий халқларда қадим-қадимдан аёл ҳаё рамзи сифатида эъзозлаб келинади. Аёл гўзаллик ва нафосат, садоқат ва вафо рамзи сифатида ардоқланадиган Шарқда бу каби ривоят ва афсоналар кўп. Бу афсона ва ривоятлар замирида эса ҳақиқат мавжуд.

Ўтган 1999 йил Ўзбекистон тарихига “Аёллар йили” сифатида муҳрланиб қолди. Бу йилда юртимизда кечаётган барча ислохотлар, янгиликлар аёллар номи билан боғланди. Назаримда, ҳеч қайси миллат аёли ўзбек аёлидек ҳаёли, фарзандларига меҳрибон, мунису мушфиқ бўлмаса керак. 2000 йил — “Соғлом авлод йили”. Бу йил ҳам аёллар йилининг мантқиқий давоми. Сабабки, соғлом авлоднинг, солиҳ фарзандларнинг меҳрибони, уларнинг парвонаси, албатта аёлдир. Бу йилда ҳам оналар, аёллар ўз маслакларидан чекинмаган ҳолда иш олиб борадилар, мураббиялар эса соғлом авлодни билимли, доно қилиб тарбиялаш йўлида ўз куч ва меҳнатларини аямайдилар, деб умид қиламиз.

Сўзимизни ҳаё тўғрисидаги ривоят билан бошлаган эдик. Кимгаки ушбу хислат ёр экан, у юрт фарзандларининг баркамол бўлмоғи учун ҳаракат қилгусидир.

Шарифа МУРОДЖОН қизи

МУАЛЛИМА АЁЛЛАР САҲИФАСИ

“Маълумки, кўпчилик турли-туман фикр-андишалар билан банд бўлиб яшайди. Бундай фикр-андишалар хоҳ тўғри бўлсин, хоҳ хато бўлсин, барибир, унинг соҳибига бутунлай гўзал кўриниши, ажойиб бўлиши табиий бир ҳолдир.

Дунёда мавжуд бўлган инсонларнинг ярми хотунлардир. Оиланинг бахту саодати ҳам хотунларнинг ақлли-ю илмли бўлмоқларига боғланмишдир. Хотунлар яхши тарбияли болаларни етиштирурлар. Уларнинг тарбиялари орқали дунёда улуг зотлар етишиб чиқиши муҳаррардир”.

Бу сўзлар Олима у-Банотнинг “Муошарат одоби” китобидан олинди. Аёл бор жойда гўзаллик бўлиши табиий. Гўзаллик эса тозалик билан ҳамма ёнма-ён. Тоза, озода хоналарда ўлтириш, ишлаш, ухлаб дам олиш бизнинг кайфиятимизни кўтаради, баҳру дилимизни очади. Тозалик соғлигимиз учун ҳам фойдали. Уй тутиш одоби қандай бўлади? Олима у-Банотнинг ушбу китобида уйни қан-

дай тозалаш, уй тозалашда нималарга аҳамият бериш кераклиги ҳақида маълумот берилган.

“Ислому шариятимиз ҳар қачон поклик ва софликка ундайди. Воқеан пок бўлганда бир роҳатлик ҳам бордирки,

УЙ ТУТИШ БАЁНИДА

ҳар ким ўзи синаб кўрган бўлса керак. Шунинг учун уй ва хонадонларни чўп-хаслардан, чанг-тупроқлардан сузуриб туришга одат этмоқ лозимдур. Ўшандоқ идиш-товоқ, қошиқ-пичоқ, қозон, самовар ва шу кабиларни ҳар доим пок этиб турмоқ зарурдир.

Ўргимчак уяларини олмоқ ва уй атрофларини соф тутмоқ хотунларнинг энг катта вазифалари ҳисобланади. Ҳар

нечук бўлса-да, мусулмон кишига пок турмуш кўрмоқни шарият буюради.

Балиқларнинг сувсиз тура олмасликларини ҳар ким билади. Шунинг учун бизлар ҳам дунёда яшамоғимиз учун ҳавога муҳтожмиз. Нафасимиздан эски ҳавони чиқариб, янги ҳавони ичга юбориб турамыз. Ҳавосиз яшаш мумкин эмас. Эски ва исланган сувларда балиқлар ўлганлари каби, ҳаво ночору бузуқ бўлса, одамларда ҳам хасталик ва ранжишлик зоҳир бўлади. Шунинг учун яшайтурган ўринларни, хусусан, уйларнинг ичларини ювиб қуритмоқ, ис ва шу каби нарсалардан соф этмоқ керак. Фурсати билан деразаларни очиб, уйнинг ҳавосини алмаштирмоқ фойдалидур. Шунингдек, ортиқ иссиқ бўлмаган қуёшда юрмоқнинг ҳам фойдаси бор. Уйнинг кичкиналиги сабабли лампа, шам ва ёки одамларнинг нафаслари билан ҳаво бузулса, у вақтда эшик очиб бўлса ҳам ҳавони янгиламоқ лозим. Лекин терлаган ҳолда очик дераза олдида ўтирмоқ зарарлидир. Янги солинган уйларда бўёқлар тамом қуриб кетмасдан яшамоқ ҳам зарарлидир.”

АЁЛЛАР ХОҲИШИГА ҚАРШИ

Билсангиз, турклар орасида мўйловсизларни учратиш жуда қийин. Улар мўйлов кўйишни шунчалик ёқтиришадики... Мўйлов кўйиб улар қанчалик ўзларига оро беришмасин, барибир, хотинлари хоҳишига қарши иш қилишаётган экан. Чунки турк аёллари орасида кузатиш олиб борган журналистларнинг таъкидлашларича, хотинларнинг 70 фоизи эрларининг мўйловсиз юришларини афзал кўришаркан.

ЭНГ АСОСИЙСИ, ЭШИТА БИЛИШ

Немис аёллари эркалардаги қандай сифат ва фазилатларни ёқтиришади?

Маълум бўлишича, немис аёллари ўз рафиқасини ҳар қандай шароитда ҳам эшита билган эркаларни қадрлашаркан. Ўзидан атир ҳиди таратиб юрадиган эркаларни эса иккинчи ўринга қўйишган. Сўнг қадди-басти келишганлар, спортчилар, ақлилар, дид билан кийинадиганлар ва самимий эркалар ҳам ҳурмат-эътиборга сазовор эканлиги айтилган.

ХОТИННИНГ БОРИ ЯХШИ

АҚШнинг Дюкск дорилфунуни мутахассислари 4500 киши ўртасида ўтказган тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, хотинсиз эркалар оилани эркаларга қараганда кўп касалланишаркан, айниқса, гипертония (артерияда қон босимининг ошиб кетиши), асабийлик ва турли яралардан кўпроқ азоб чекишаркан.

Ўттиз йил аёл билан бирга яшашнинг ўзиёқ эрка умрини 5 йилга узайтиради. Бироқ аёлсиз ёлғиз яшаш умрини 10-15 фоизга қискартириши тадқиқотда кузатилади.

ОНАЛАР КАЛТАКЛАШ ТАРАФДОРИ

Болаларни калтаклаш керакми ёки йўқми? Британиялик ота-оналар ўртасида “Нэшнл Опиинион Полл” хизмати ўтказган савол-жавобга қатнашчиларнинг аксарияти, аниқроғи, 90 фоизи, албатта, калтаклаш керак, деган жавобни айтган. Шуниси қизиқки, аёллар савол-жавоб вақтида эркаларга нисбатан кўпроқ бад-жаҳл эканликларини намоиш этдилар. Оталар мазкур кўрсаткич бўйича оналардан анча орқада қолишган.

“ОРЗУ” САПАТИ

Керак бўладиган масаллиқлар: 1 чўмич ёғ, 1 та катта турп, 2 та пиёз, 1 пиёла хом гўшт

(тўғралган), туз, зира, гармдори (майдаланган), қовурилган булғор қалампири (болгарский).

Тайёрлаш: Турпни майда қилиб, сомонча шаклида тўғралади, сўнгра товага солиб устидан қайноқ сув қуйиб ивитиб қўйилади. Қозонча ёки товага ёғ солиб қиздирилади, пиёз-ни паррак-паррак қилиб тўғраб қовурамыз, устига гўштни солиб ўрта

УЙ БЕКАЛАРИГА МАСЛАҲАТЛАР

Янги йил тўкин дастурхонсиз ўтмайди. Шу куни барча аёллар ҳақиқий ошхона бекасига айланишади. Дастурхонингиз иштаҳаочар бўлиши учун биз ҳам Сизларга турли хил пиширикларни тавсия қиламиз.

оловда қовурамыз. Устига зира, туз, гармдори ва қовурилган булғор қалампири (болгарский)дан (3-4 қошиқ) солиб, пастроқ оловда димлаб кўямиз. Турпни сувини тўкиб, яхшилаб селгитамиз ва озгина туз билан эзамиз. Бироздан сўнг пишган гўштимизни иссиқлигича турпнинг устига кўямиз ва яхшилаб аралаштириб, безаб столга тортамыз.

Керак бўладиган масаллиқлар: 200 грамм майиз, 2 та тухум, 1 стакан шакар, 1 стакан сут, 1 чой қошиқ истеъмол содаси, 3 стакан ун.

Майизни ивитиб, гўшт майдалагичдан ўтказилади. Тухум оқини шакар билан кўпиртириб, қўшилади. Тухумнинг сариғи сариёғ билан кўпиртирилади. 1 стакан сутга

МАЙИЗЛИ ПИРОГ

1 чой қошиқда истеъмол содаси солиб, масаллиқларнинг барчаси яхшилаб ара-

лаштирилиб, қуюқ қаймоқ сингари хамир қорилади.

Пирогнинг хамири ўрта оловда газ печкада 25 дақиқада пиширилади. Пирогнинг юзига ванилин қўшилган канд упа сепиб, дастурхонга тортилади.

Саҳифани Шарифа Муроджон қизи тайёрлади

SPORT

Совға – 27 миллион
“Sportlotto”нинг 1999 йилдаги сўнги, 145-тиражидан кейин навбатдаги тираж учун ЖЭКПОТ 27.000.000 сўмни ташкил этди. Бу гал ҳам 6 та рақамни топганлар, гарчи йўқ бўлса-да, 5 та тўғри топилган рақам учун ишқибозларнинг кўпчилиги 86509 сўмдан ютуққа эга бўлдилар.

ХОТИРА УЙФОНСА...

Янги йил арафасида Ю.Б. Арутюнянц хотирасига бағишланган халқаро турнир якунланди. Унда оғир атлетикачиларимиз Ф. Ҳасанов, Ф. Саидов, Н. Тоғаев, С. Муинов, Б. Усмоновлар ўз вазнларида голиб деб топилди. Ўз уйингда деворлар ҳам суяйди, деганларидек, совринлар асосан ҳамюртларимизда қолди.

СПОРТДАГИ “СИР” ЛАР

Ҳа, спортда ҳам сиру синоатлар бор. Агар бирорта спортчиси йўқ мамлакатнинг “мулла жириңглари” чексиз бўлса, ҳатто Олимпия уйинларида ҳам голиб чиқиши мумкин... 1999 йил Испанияда ўтказилган енгил атлетика бўйича жаҳон чемпионатида шунга яқин ҳолат кузатилди. Яъни, австралиялик, исроиллик, германиялик ва янги Зеландиялик лангар билан баландликка сакровчилар “рус тилида яхшигина сўзлашардилар”.

ЕШ ПОЛВОНЛАР ГИЛАМДА

Якунланган Кураш ойлиги Хоразм воҳасида ҳам қизғин кечди. Кўшкўпир туманидаги Ўзбекёп қишлоғида Қадам полвон Кутимов хотирасига бағишлаб ўтказилган турнир норасмий туман биричилигига ўхшаб кетди. 1983-86 йилларда туғилган ўсмирлар ўртасида кечган баҳсларда 70 га яқин полвонлар гиламга чиқишди. 26 кг.дан 65 кг. гача вазнларда голиблар аниқланди.

ЎРИНБОСАРЛАР
УЛҒАЙМОҚДА

Эски йил якунида “Пахтакор” спорт мажмуида республика олимпия ўринбосарлари билим юрти очик биричилиги бўлиб ўтди. Республикаимизнинг турли худудларидан келган уста қиличбозлар мусобақаларида Х. Каримов, А. Ҳакимулина, Д. Иброҳимовлар шоҳсупага кўтарилишди.

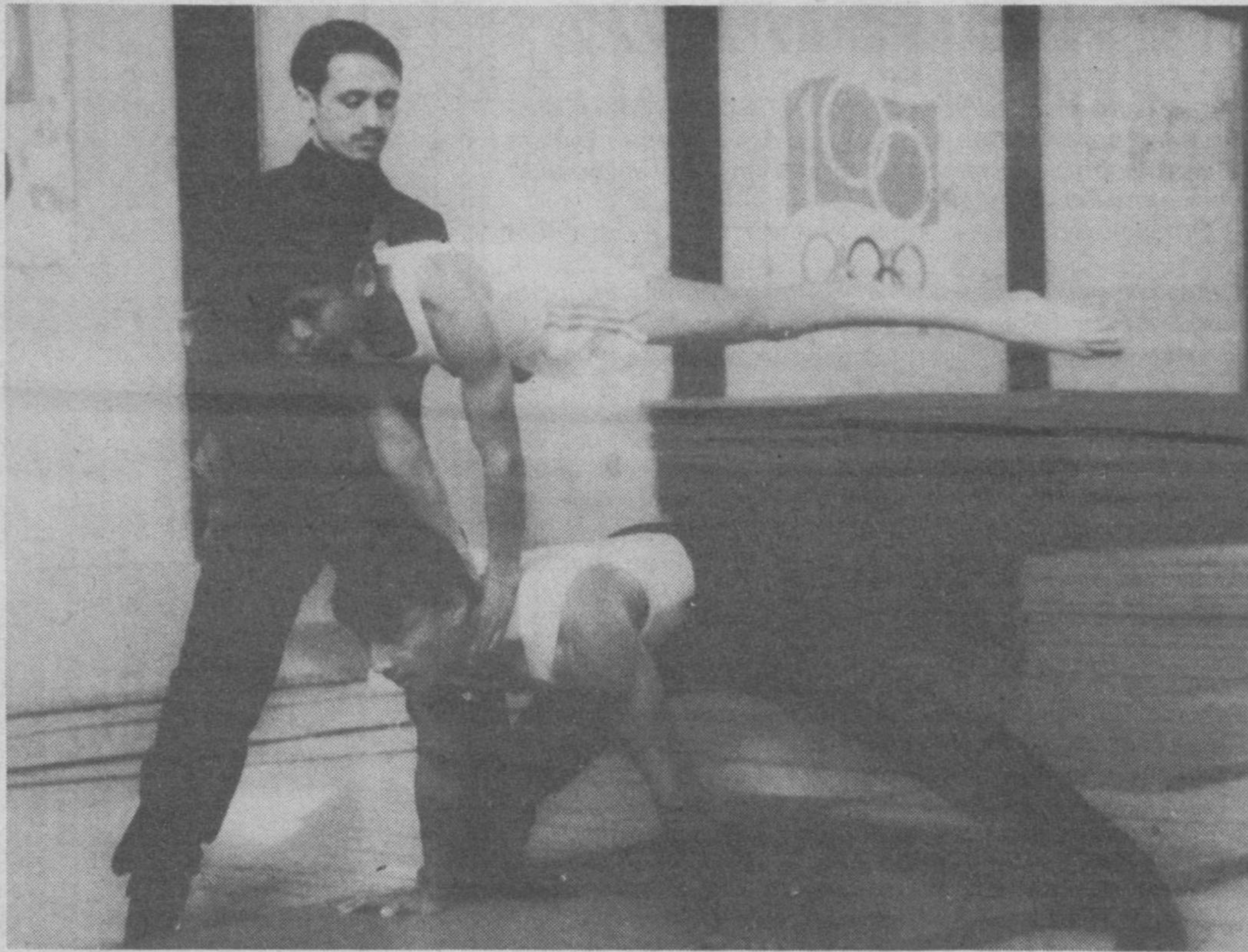
MAYDONCHASI

Ўзбекистон номини бутун дунё узра ёйиб, шон-шухрат таратаётган спортчиларимиз ҳамиша ардоқда. Уларнинг ўрнини босадиган янги авлоднинг шаклланиб бораётгани янада қувонарлидир. Бўлғуси спорт юлдузлари маскани — Андижон шаҳридаги олимпия резервлари спорт мактаби ана шу ақиданинг давомчиларидан саналади.

Айниқса, гимнастика бўйича малакали мурабийлар меҳнати таҳсинга лойиқ.

Суратда: 1999 йилдаги Ўзбекистон чемпионлари, Андижон шаҳридаги 50-мактабнинг 7-синф ўқувчиси Нодир Алимов ва Андижон Иқтисодиёт институти II-курс толиби Дилшод Маматалиевлар машғулот пайтида.

Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

Асримизнинг сўнги ўн йиллигини мустақиллик аталмиш буюк неъматнинг боқий нашидаси билан якунлаётган Ўзбекистон халқи чин тараққиёт сари юз тутди. Мамлакат ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида эришилаётган муваффақиятлар нафақат халқимиз, балки дунё афкор оммаси томонидан ҳам эътироф этилмоқда. Тўғрироғи, тан олинмоқда. Жумладан,

кистон спортчилари халқаро майдонда қўлга киритган сара совринлар хусусидаги маълумотлар билан танишинг, зеро бу юқоридаги фикрларимизга асос бўлади.

1999 йил давомида:

1. Жаҳон чемпионатларида ва Осиё чемпионатларида 42 та олтин, 28 та кумуш, 26 та бронза – жами 96 та медал.

ЎСАЁТГАН ЮРТ, ЎЗАЁТГАН ЭЛ

спорт соҳасида ҳам. Ҳар қандай мамлакатда ёки халқда ҳам кузатилавермай диган натижалар Ўзбекистонга, ўзбек халқига тегишли эканлиги, айниқса, гурурбахш. Агар спорт куч, маҳорат, чаққонлик, тезлик, аниқлик каби тушунчаларни ўзида мужассам этса, ўзбек голиб бўлишга ҳақли. Негаки, унинг қонида бу каби хислатларнинг бари бор. Борлигига ўзи ишонади ҳам. Шундай эканлигини намоеъи эта олади ҳам. Чунки ундаги сифатлар кеча ёки яқин ўтмишда пайдо бўлмаган, балки қадим илдизларга эга. Шундай қилиб, 1999 йилда Ўзбе-

2. Жаҳон кубоги босқичи мусобақаларида – 14 та кубок.

3. Турли халқаро мусобақаларда – 61 та олтин, 69 та кумуш, 111 та бронза – жами 241 та медал.

Бундан ташқари, Олимпия ўйинларидан мустақиллик даврида 9 та медал ҳамюртларимиз томонидан забт этилган. 1990 йилда ўзбекистонлик спортчилар 96 та медал ва совринларни қўлга киритгани ҳолда, бу кўрсаткич 1999 йилда 350 дан зиёд бўлганлигини назарда тутсак, спортимизнинг келажагига ишонч билан қарашга ҳақлимиз.

Маълумки, янги йил арафасида пойтахтимиздаги “Туркистон” саройида 1999 йилги энг кучли спортчиларни тақдирлаш маросими бўлиб ўтганди. Тадбирда Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси томонидан республикамизнинг XX асрдаги энг буюк спортчилари номлари ҳам эътироф этилди:

ЎЗБЕКИСТОННИНГ
XX АСРДАГИ БУЮК
СПОРТЧИЛАРИ

Бокс. Р. Рискйев — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, Жаҳон чемпиони, Олимпия ўйинларининг кумуш медали совриндори, “Эл-юрт хурмати” ордени соҳиби.

Н. Анфимов — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, Европа чемпиони.

В. Шин — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спорт устози, Жаҳон Кубоги голиби, Жаҳон чемпионатининг бронза медали совриндори, “Дўстлик” ордени соҳиби.

Баскетбол. Р. Салимова — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, 3 карра Жаҳон чемпиони, 6 карра Европа чемпиони, “Соғлом авлод учун” ордени соҳибаси.

Велоспорт. Ж. Абдужаббаров — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, Тинчлик велопоёғаси голиби, “Тур дэ Франс”, “Джиро д Италия”, “Вуэльта” нуфузли халқаро профессионал велопоёғалари босқичлари голиби.

М. Коюшев — Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи, 2 карра жаҳон чемпиони.

1999 йилда
МАМЛАКАТ СПОРТ
ҲАЁТИДА ЎЗ БЕРГАН
ЭНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан 1999 йил 27 майда 271-сонли “Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” қарор қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовга Халқаро кураш Федерациясининг олий мукофоти - “Олтин Маржон” топширилди.

И.Тўлаганова Уимблдон теннис турнирида ва Осиё чемпионатида ғалаба қозонди ва Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан табрикланди.

Бир гуруҳ спортчилар, мурабийлар, фахрийлар ва спорт ходимлари ҳукумат мукофотлари билан тақдирланди.

Тошкентда кураш бўйича Биринчи Жаҳон чемпионати ўтказилди.

Тошкентда эркин ва юнон-рум кураши бўйича Осиё чемпионати ўтказилди.

Тошкентда бокс бўйича Осиё чемпионати ўтказилди.

Бокс бўйича Жаҳон чемпионатида Ўзбекистон терма жамоаси учинчи ўринни қўлга киритди.

Тошкентда теннис бўйича “Президент кубоги” халқаро турнири 6-маротаба ўтказилди ва йил якунлари бўйича ITP таснифидаги турнирлар ўртасида энг юқори даражада ташкил этилган деб топилди.

Жиззах вилоятида миллий спорт турлари ва халқ ўйинлари бўйича “Тўмарис” республика аёллар фестивали ўтказилди.

Навоий вилоятида кўпқари - улоқ бўйича биринчи расмий халқаро турнир ўтказилди.

Футбол бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг Осиё Кубоги саралаш мусобақасида ғалаба қозонди ва финал турнирига чиқди.

Xullas...

ХУКМДОРНИ ДАВОЛАШ УСУЛИ

Буюк табиб Ибн Сино инсон танасида 1001 хил дард бор деганида минг карра ҳақ эди. Чиндан ҳам биз саноклигина касалликни биламиз. Билмаганларимиз эса сон-саноксиз.

Ҳозирги вақтда табобат фанида турли касалликларни электр массаж ҳамда электр ванна билан даволаш кенг тарқалди. Буни XX асрнинг энг сўнгги ютуқлари сифатида баҳолашмоқда.

Лекин беморни бу усулда даволаш қадимий фан ва маданият маркази Римда кўп асрлар муқаддам кашф қилинган. Солномачи Светоний қолдирган маълумотларда кўрсатилишича, мамлакат ҳукмдори Нерон ревматизм касаллиги билан оғриганда, сарой табиби уни шу усулда даволаган. Яъни қаттиқ тахтадан ишланган ваннага ўзидан электр токи чиқарувчи скот (балиқ тури)лардан бир нечасини кўйиб юборган. Натижада Нероннинг оёқларидаги қажатқич оғриқ йўқолиб, ўзини енгил сезган.

Демак, бугунги медалар янгилик яратдик, деб кўкракларига уришмаса ҳам бўлар экан...

САРВҚОМАТГА АЙЛАНДИ

Машҳур хонанда Жанет Жексон ўз вазни ошиб бораётганидан гоёта ташвиш чекмоқда эди, йўлини топти. Бунинг учун у АҚШдаги мавжуд тартибқоидаларга зид равишда соғлиқка зарари тегадиган дориларни истеъмол қила бошлади. Аммо бу унинг ўз ниятига эришишига замин яратди.

Ҳозирги вақтда Жанет дори ичишни тамоман тўхтатди. Чунки у сарвқомат аёлга айланди; бўйи 160 сантиметр, вазни эса 50 кило.

БАРБИ — 40 ЁШДА

Қўғирчоқ Барби! У дунёда ном қозонган ўйинчоқ. Қомати, сочлари, кийим-кечакларига таъриф йўқ! Қўлга оларкансиз, худди жони бормикан, деб ўйлайсиз!

Барбининг ватани қаерда? Топдингиз, албатта, Америка. Мамлакат фуқароси жаноб Рут Хандлернинг Барбара исмли ширингина қизалоғи бор эди. Қизча ҳар куни қоғоздан қўғирчоқлар қирқар, бу эса отанинг меҳрини товлантирарди.

Шундай қилиб, жаноб Рут Хандлер илк Барбининг вужудга келишида ташаббус кўрсатди. Европа бўйлаб саёҳатга чиққан қўғирчоқ ижодкори, тахминан 50-йилларда олмон газеталаридан бири "Билд"да бош қахрамони Лилли исмли қиз бўлган расмлар сериясини чоп этди. 1955 йилда эса ушбу чизма асосида қўғирчоқ яратилди.

Мана, Барбининг дунёга келганига ҳам 40 йил тўлди. 1959 йилда 1 миллиард Барби қўғирчоғи сотилган. Ҳар дақиқада дунё бўйича ҳеч бўлмаганда иккита қўғирчоқ ўз харидорини топади.

Ҳар йили сарвқомат қўғирчоқни ишлаб чиқарувчилар ундан 2 млрд. доллар даромад кўришади.

ana shunaqa gaplar...

БИР ҲОВУЧ ИСТАК

Бугун янги йилнинг қалб денгизиде Тўлқини ўзгача, мавжи ўзгача. Элим, кўзларингга нур ато этган Истиқлол қўшиғин авжи ўзгача.

Бугун англаяпсан жонажон юртим Эрку адолатнинг мазмуни нима, Нурли қирғоқларга элтиши фақат Идрокнинг нуридан яралган кема.

Англаб етмоқдасан заҳматкаш халқим, Қайга бошламоқда пойдор сарбонинг. Дунёларга туташ йўллардан қайта Утаётганини катта карвонинг.

Янги йил ҳурмати, истиқлол ҳаққи, Янги зафарларнинг завқини тотгин. Дунё бир денгиздир, сен унда элим, Янги тўлқин бўлиб кенг қулоч отгин!

Барот ЯРАШ

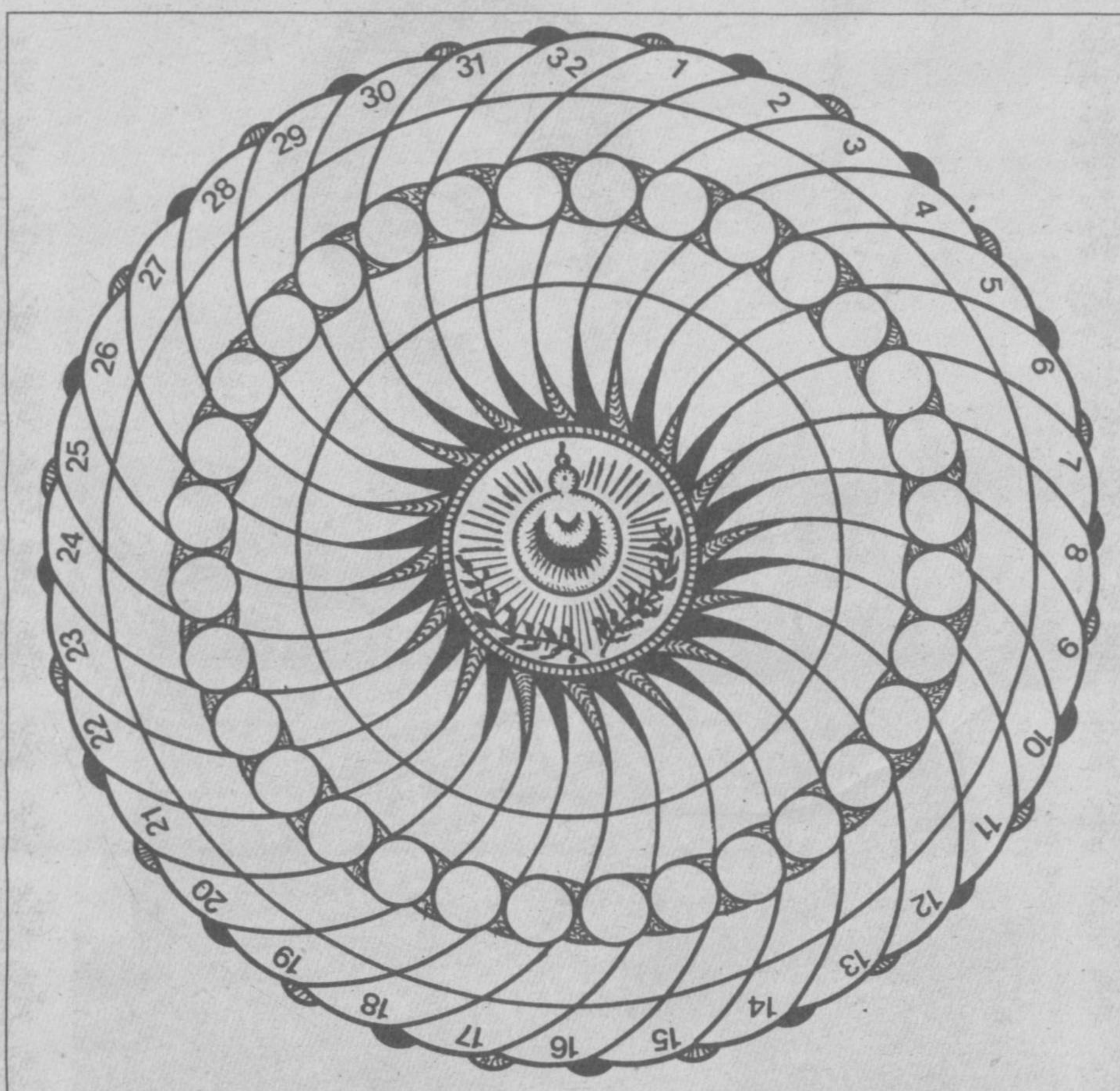
Ko'ngil bitiklari

ЯНГИ ЙИЛГА

Янги умид бўлиб кирдинг дилимга, Янги туйғу бўлиб келдинг тилимга. Янги қадам бўлиб, янги из бўлиб, Кўнглимнинг кўкида бир юлдуз бўлиб, Мудом юксакларга чорладинг мудом, Нур бўлиб руҳимда порладинг мудом. Чорлаб турдинг мудом янги йўлларга, Янгилик маёғин тутиб қўлларда.

Ҳадича АКБАР қизи

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

Азиз газетхонлар! Куйида таърифланган сўзларни шаклга рақамли хонандан ёй бўйича ёзиб, машқни ҳал этинг.

1. Мумтоз шоир Гулханийга шўрат келтирган бадиий ижод соҳаси.
2. Мақсадга эришиш йўлидаги инсоний матонат.
3. Кичкинтойлар маскани.
4. Мамлакатимизда нашр этилаётган адабий журнал.
5. Газламага кесиштириб гул тикиш усули.
6. Ҳимолай тоғларидан бошланувчи Ҳиндистондаги дарё.
7. Байрам олди куни.
8. Инъом, тортиқ.
9. Мучал ҳисоби бўйича бошланаётган йил.
10. Масофадан туриб хабарлашиш воситаси.
11. Тоғлиқлар оралиғидаги кенг худуд.
12. Томоша ва тантаналар билан ўтадиган халқ маросими.
13. Зукко, доно аёл.
14. Ер қаъридан чиқувчи об-ҳаёт манбаи.
15. Ижодкор аёл.
16. Вақт ўлчови бирлиги.
17. Ўзбек халқ мақоми.
18. Дунёнинг энг қадимий пойтахт шахри.
19. Орасталиқда фойдаланиладиган буюм.
20. Бахтли тақдир, порлоқ келажак.
21. Уриб чалинадиган миллий мусиқа асбоби.
22. Миллий таом тури.
23. Автомобилсозлар шахри.
24. Ўзбек халқ рақс куйи.
25. Мусиқа асари тури.
26. Оила хўжалиғига қарашли мол-дунё, бойлик.
27. Миллий, азиз неъмат тури.
28. АҚШнинг ўрта ғарбидаги штат.
29. Хонанда Насиба Абдуллаева ижросидаги Хоразм халқ кўшиғи.
30. Йилнинг ҳарорати билан ажралиб турувчи қирқ кунлик даври.
31. Саҳна асари тури.
32. Ёритгич.

Сўзларни тўғри ёзган бўлсангиз, шакл айланаларидаги ҳарфларни соат мили йўналишида ўқинг. Ундан сиз азизларга қарата айтилган табрик сўзлари аён бўлади.

Фозилжон ОРИПОВ тузди.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

"Алгебра" сўзи улкан олим Хоразмийнинг "Ал китоб ал-мухтасар фи ҳисоб алжабр ва алмуқобала" асари номининг биринчи қисмидан — "алжабр" сўзидан келиб чиқди. "Алжабр" сўзи Европага ғарбий араблар орқали ўтди. Ғарбий араблар эса "ж"ни "г" деб талаффуз қиладилар.

Шу йўсинда "алжабр" сўзини ғарбий араблар "алгабр" деб, Европада эса "алгебра" деб юритишадиган бўлди. Шундай қилиб, Хоразмий яратган "алжабр" ёки "алгебра" атамаси Европада XIV асрдан бери тенгламалар ҳақидаги фаннинг номи сифатида ишлатилади.

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика университети маъмурияти ва жамоат ташкилотлари, бошланғич таълим ва дефектология факультети жамоаси дефектология кафедраси доценти Нилуфар Дадахўжаевага онаси

Ақида ЖАЛОЛОВА вафоти муносабати билан таъзия изхор этади.

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касабаси уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати:
Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (масъул котиб), Шуккур ЖОНБОЕВ, Курбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нўъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Йўлдош САИДЖОНОВ, Хулкар ТҶИМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР:

масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM

компьютериде Милоҳат ТОШОВА саҳифалади.

Навбатчилар:

Хулкар ТҶИМАНОВА, Фахриддин КАРИМОВ

Рўйхатдан ўтиш

тартиби № 20. ИНДЕКС: 149, 150. Г-018.

Тиражи 47.403 Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2.

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти - 20.00. Топширилди — 19.00.

2000 йил - Соғлом авлод йили

Yanvar

D	3	10	17	24	31
Se	4	11	18	25	
Ch	5	12	19	26	
P	6	13	20	27	
J	7	14	21	28	
Sh	1	8	15	22	29
Ya	2	9	16	23	30

Fevral

D	7	14	21	28	
Se	1	8	15	22	29
Ch	2	9	16	23	
P	3	10	17	24	
J	4	11	18	25	
Sh	5	12	19	26	
Ya	6	13	20	27	

Mart

D	6	13	20	27	
Se	7	14	21	28	
Ch	1	8	15	22	29
P	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
Sh	4	11	18	25	
Ya	5	12	19	26	

Aprel

D	3	10	17	24	
Se	4	11	18	25	
Ch	5	12	19	26	
P	6	13	20	27	
J	7	14	21	28	
Sh	1	8	15	22	29
Ya	2	9	16	23	30

May

D	1	8	15	22	29
Se	2	9	16	23	30
Ch	3	10	17	24	31
P	4	11	18	25	
J	5	12	19	26	
Sh	6	13	20	27	
Ya	7	14	21	28	

Iyun

D	5	12	19	26	
Se	6	13	20	27	
Ch	7	14	21	28	
P	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
Sh	3	10	17	24	
Ya	4	11	18	25	

Iyul

D	3	10	17	24	31
Se	4	11	18	25	
Ch	5	12	19	26	
P	6	13	20	27	
J	7	14	21	28	
Sh	1	8	15	22	29
Ya	2	9	16	23	30

Avgust

D	7	14	21	28	
Se	1	8	15	22	29
Ch	2	9	16	23	30
P	3	10	17	24	31
J	4	11	18	25	
Sh	5	12	19	26	
Ya	6	13	20	27	

Sentabr

D	4	11	18	25	
Se	5	12	19	26	
Ch	6	13	20	27	
P	7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29
Sh	2	9	16	23	30
Ya	3	10	17	24	

Oktabr

D	2	9	16	23	30
Se	3	10	17	24	31
Ch	4	11	18	25	
P	5	12	19	26	
J	6	13	20	27	
Sh	7	14	21	28	
Ya	1	8	15	22	29

Noyabr

D	6	13	20	27	
Se	7	14	21	28	
Ch	1	8	15	22	29
P	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	
Sh	4	11	18	25	
Ya	5	12	19	26	

Dekabr

D	4	11	18	25	
Se	5	12	19	26	
Ch	6	13	20	27	
P	7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29
Sh	2	9	16	23	30
Ya	3	10	17	24	31

Ўзбекистон Қахрамони — Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 273-мактаб директори Мавлуда ИСМАТОВА